

Zawiadomienie Komisji**Wytyczne dotyczące sprawozdawczości w zakresie zarządzania ryzykiem związanym z klęskami lub katastrofami, art. 6 ust. 1 lit. d) decyzji nr 1313/2013/UE**

(2019/C 428/07)

Uwaga: Odniesienia do decyzji nr 1313/2013/UE (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 924) należy traktować jako odniesienia do decyzji nr 1313/2013/UE zmienionej decyzją (UE) 2019/420 (Dz.U. L 77 I z 20.3.2019, s. 1).

W świetle art. 28 ust. 1 lit. a) decyzji nr 1313/2013/UE odniesienia do państw członkowskich obejmują również państwa uczestniczące zdefiniowane w art. 4 pkt 12 decyzji nr 1313/2013/UE.

Spis treści

	<i>Strona</i>
Wytyczne dotyczące sprawozdawczości w zakresie zarządzania ryzykiem związanym z klęskami lub katastrofami, art. 6 ust. 1 lit. D) decyzji nr 1313/2013/UE	9
Wprowadzenie	9
Cel i zakres	9
SZABLON SPRAWOZDANIA PODSUMOWUJĄCEGO DOTYCZĄCEGO ZARZĄDZANIA RYZYKIEM ZWIĄZANYM Z KLĘSKAMI LUB KATASTROFAMI	11
Część I. Ocena ryzyka	11
Część II. Ocena dotycząca zdolności zarządzania ryzykiem	17
Część III. Priorytetowe środki zapobiegania ryzyku i zapewniania gotowości odnoszące się do kluczowych ryzyk mających skutek transgraniczny oraz, w stosownych przypadkach, do mało prawdopodobnego ryzyka o poważnych skutkach	22
POMOCNICZE WSKAZÓWKI DOTYCZĄCE SZABLONU	25
Część I. Ocena ryzyka	25
1.1. Wprowadzenie	25
1.2. Wskazówki dotyczące udzielania odpowiedzi na pytania 1–8 zawarte w szablonie (część I)	26
Część II. Ocena dotycząca zdolności zarządzania ryzykiem	30
2.1. Wprowadzenie	30
2.2. Wskazówki dotyczące udzielania odpowiedzi na pytania 9–20 zawarte w szablonie (część II)	30
Część III – Priorytetowe środki zapobiegania ryzyku i zapewniania gotowości odnoszące się do kluczowych ryzyk mających skutek transgraniczny oraz, w stosownych przypadkach, do mało prawdopodobnego ryzyka o poważnych skutkach	32
3.1. Wprowadzenie	32
3.2. Wskazówki dotyczące udzielania odpowiedzi na pytania 21–24 zawarte w szablonie (część III)	32
ZAŁĄCZNIK	45
Niewyczerpujący wykaz ryzyk istotnych z punktu widzenia przepisów lub polityk UE	45
Niewyczerpujący wykaz przekrojowych obszarów wspólnego zainteresowania w przepisach lub politykach UE	49

Wytyczne dotyczące sprawozdawczości w zakresie zarządzania ryzykiem związanym z klęskami lub katastrofami, art. 6 ust. 1 lit. d) decyzji nr 1313/2013/UE

Wprowadzenie

W decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1313/2013/UE z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności ⁽¹⁾, zmienionej w dniu 21 marca 2019 r. ⁽²⁾, państwa członkowskie zobowiązano do udostępniania Komisji streszczeń istotnych elementów swoich ocen ryzyka oraz swoich ocen dotyczących zdolności zarządzania ryzykiem, koncentrując się na kluczowych ryzykach. W decyzji tej na państwa członkowskie nałożono również obowiązek dostarczania informacji na temat priorytetowych środków zapobiegania ryzyku i zapewniania gotowości niezbędnych do radzenia sobie z kluczowymi ryzykami mającymi skutek transgraniczny oraz – w stosownych przypadkach – z mało prawdopodobnym ryzykiem o poważnych skutkach ⁽³⁾.

Komisja została zobowiązana do opracowania – wspólnie z państwami członkowskimi – wytycznych dotyczących przedkładania streszczenia do dnia 22 grudnia 2019 r. ⁽⁴⁾.

Wspomniane wytyczne mają postać szablonu zawierającego wykaz wszystkich kwestii, jakie należy poruszyć w streszczeniach krajowych, wraz z pomocniczymi wskazówkami dotyczącymi prawidłowego sposobu wypełnienia szablonu. Wytyczne te nie mają wiążącego charakteru – ich celem jest zapewnienie wsparcia przy streszczeniu istotnych kwestii dotyczących:

- 1) oceny ryzyka, ze szczególnym uwzględnieniem kluczowych ryzyk;
- 2) oceny dotyczącej zdolności zarządzania ryzykiem, ze szczególnym uwzględnieniem kluczowych ryzyk;
- 3) oraz opisu priorytetowych środków zapobiegania ryzyku i zapewniania gotowości odnoszących się do kluczowych ryzyk mających skutek transgraniczny oraz, w stosownych przypadkach, do mało prawdopodobnego ryzyka o poważnych skutkach.

Streszczenie istotnych elementów oceny ryzyka i oceny dotyczącej zdolności zarządzania ryzykiem powinno koncentrować się na kluczowych ryzykach. Uprawnienie do określania kluczowych ryzyk przysługuje państwom członkowskim. Państwa członkowskie uprasza się o przesłanie swoich streszczeń Komisji po raz pierwszy do dnia 31 grudnia 2020 r. Po upływie tego terminu państwa członkowskie powinny przysyłać Komisji streszczenia w odstępach trzyletnich oraz za każdym razem, gdy dojdzie do istotnej zmiany sytuacji w tej kwestii.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 państwa członkowskie nie są zobowiązane do wymieniać się informacjami podlegającymi szczególnej ochronie, których ujawnienie mogłoby zaszkodzić ich podstawowym interesom bezpieczeństwa.

Niniejsze wytyczne zastępują zawiadomienie Komisji dotyczące wytycznych oceny zdolności zarządzania ryzykiem ⁽⁵⁾.

Cel i zakres

Celem niniejszych wytycznych jest usprawnienie sprawozdawczości ze strony państw członkowskich, aby przyczynić się do osiągnięcia celów wyznaczonych w decyzji nr 1313/2013/UE, a w szczególności aby:

- „uzyskać wysoki poziom ochrony przed klęskami i katastrofami poprzez zapobieganie im lub ograniczenie ich potencjalnych skutków, propagowanie działań w zakresie zapobiegania i poprzez zacieśnianie współpracy między służbami zajmującymi się ochroną ludności a innymi odpowiednimi służbami” ⁽⁶⁾,
- przekazywać Komisji informacje potrzebne jej do wywiązania się z zobowiązań spoczywających na niej na podstawie art. 5, a w szczególności do:
 - a) podejmowania działań na rzecz rozbudowy bazy wiedzy na temat ryzyk związanych z klęskami lub katastrofami oraz skuteczniejszego ułatwienia i propagowania współpracy i wymiany wiedzy, wyników badań naukowych i innowacji, najlepszych praktyk i informacji, w tym między państwami członkowskimi, w których występują wspólne ryzyka;
 - b) wspierania i propagowania działań państw członkowskich w zakresie oceny i mapowania ryzyka poprzez wymianę dobrych praktyk, a także ułatwienia dostępu do specyficznej wiedzy i wiedzy fachowej dotyczącej zagadnień będących przedmiotem wspólnego zainteresowania;

⁽¹⁾ Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 924.

⁽²⁾ Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/420 z dnia 13 marca 2019 r. (Dz.U. L 77 z 20.3.2019, s 1).

⁽³⁾ Art. 6 ust. 1 decyzji nr 1313/2013/UE.

⁽⁴⁾ Art. 6 ust. 3 decyzji nr 1313/2013/UE.

⁽⁵⁾ Zawiadomienie Komisji, *Wytyczne oceny zdolności zarządzania ryzykiem*, (2015/C 261/03) (Dz.U. C 261 z 8.8.2015, s. 5).

⁽⁶⁾ Art. 3 ust. 1 lit. a) decyzji nr 1313/2013/UE.

- c) ustanawiania i regularnego aktualizowania przekrojowych zestawień i przekrojowych map ryzyk wiążących się z klęskami żywiołowymi i katastrofami spowodowanymi przez człowieka, w obliczu których stanąć może Unia – zgodnie ze spójnym podejściem obejmującym różne obszary polityki, które mogą być związane z zapobieganiem klęskom i katastrofom lub mieć na nie wpływ, oraz z należyтым uwzględnieniem prawdopodobnych skutków związanych ze zmianą klimatu;
 - d) propagowania wymiany dobrych praktyk w zakresie przygotowania krajowych systemów ochrony ludności w celu stawienia czoła skutkom zmiany klimatu;
 - e) propagowania i wspierania opracowywania i wdrażania działań państw członkowskich w zakresie zarządzania ryzykiem – poprzez wymianę dobrych praktyk i ułatwiania dostępu do specyficznej wiedzy i wiedzy fachowej dotyczącej zagadnień będących przedmiotem wspólnego zainteresowania;
 - f) kompilowania i rozsyłania informacji udostępnionych przez państwa członkowskie, organizowania wymiany doświadczeń związanych z oceną zdolności zarządzania ryzykiem oraz ułatwiania wymiany dobrych praktyk w zakresie zapobiegania ryzyku i planowania gotowości, w tym przez dobrowolne oceny wzajemne;
 - g) regularnego przedstawiania Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdania z postępów we wdrażaniu art. 6, zgodnie z terminami określonymi w art. 6 lit. c);
 - h) propagowania korzystania z różnych funduszy unijnych, które mogą pomóc w trwałym zapobieganiu klęskom lub katastrofom, oraz zachęcania państw członkowskich i regionów do korzystania z takich możliwości finansowania;
 - i) podkreślania znaczenia zapobiegania ryzyku, wspierania państw członkowskich w zwiększaniu świadomości, informowaniu społeczeństwa i edukacji, a także wspierania działań państw członkowskich w zakresie przekazywania społeczeństwu informacji na temat systemów ostrzegania, dostarczając wytyczne dotyczące takich systemów, w tym na poziomie transgranicznym;
 - j) propagowania środków zapobiegawczych w państwach członkowskich i państwach trzecich, o których mowa w art. 28, poprzez wymianę dobrych praktyk, a także ułatwiania dostępu do specyficznej wiedzy i wiedzy fachowej dotyczącej zagadnień będących przedmiotem wspólnego zainteresowania oraz
 - k) podejmowania – w ścisłym porozumieniu z państwami członkowskimi – niezbędnych dodatkowych działań wspierających i uzupełniających w obszarze zapobiegania z myślą o osiągnięciu celu określonego w art. 3 ust. 1 lit. a),
- przekazywać Komisji informacje potrzebne jej do wyznaczenia i wdrażania priorytetów i środków w dziedzinie zarządzania ryzykiem związanym z klęskami lub katastrofami w ramach różnych funduszy i instrumentów UE,
- sprzyjać podejmowaniu bardziej świadomych decyzji w kwestii sposobu wyznaczania priorytetów i przeprowadzania inwestycji w obszarze zapobiegania, zapewniania gotowości i reagowania.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności (art. 6 decyzji nr 1313/2013/UE) państwa członkowskie przekazały Komisji streszczenia swoich krajowych ocen ryzyka (z grudnia 2015 i 2018 r.) oraz swoich ocen dotyczących zdolności zarządzania ryzykiem (sierpień 2018 r.). Z otrzymanych informacji wynika, że oceny te przeprowadzono w oparciu o różne procedury i metody.

Niniejsze wytyczne znacznie upraszczają i usprawniają przebieg procesu sprawozdawczego, o którym mowa w art. 6. Bazują one na doświadczeniach zgromadzonych przy wdrażaniu krajowych ocen ryzyka związanego z poważnymi klęskami żywiołowymi i katastrofami spowodowanymi przez człowieka i sporządzaniu krajowych planów dotyczących tego ryzyka w państwach członkowskich oraz na krajowych sprawozdaniach z oceny dotyczącej zdolności zarządzania ryzykiem przekazanych Komisji. Wzięto w nich również pod uwagę wcześniejszy dokument roboczy służb Komisji pt. „Wytyczne dotyczące oceny ryzyka i planowania w zarządzaniu klęskami lub katastrofami”⁽⁷⁾ oraz Wytyczne oceny zdolności zarządzania ryzykiem⁽⁸⁾. W niniejszych wytycznych uwzględniono wymogi ustanowione w obowiązujących przepisach UE – treść wytycznych pozostaje bez wpływu na obowiązki wynikające z tych przepisów⁽⁹⁾.

⁽⁷⁾ Dokument roboczy służb Komisji (SEC(2010) 1626 final), Risk Assessment and Mapping Guidelines for Disaster Management [Wytyczne dotyczące oceny ryzyka i planowania w zarządzaniu klęskami lub katastrofami].

⁽⁸⁾ Zob. przypis 5.

⁽⁹⁾ Zob. załącznik pt. Niewyczerpujący wykaz ryzyk istotnych z punktu widzenia przepisów lub polityk UE oraz Niewyczerpujący wykaz przekrojowych obszarów wspólnego zainteresowania w przepisach lub politykach UE.

SZABLON SPRAWOZDANIA PODSUMOWUJĄCEGO DOTYCZĄCEGO ZARZĄDZANIA RYZYKIEM ZWIĄZANYM Z
KŁĘSKAMI LUB KATASTROFAMI

Część I. Ocena ryzyka

1. Proces oceny ryzyka

Proszę opisać, w jaki sposób proces oceny ryzyka wpisuje się w ogólne ramy zarządzania ryzykiem związanym z klęskami lub katastrofami. Proszę przedstawić szczegółowe informacje na temat aspektów legislacyjnych, proceduralnych i instytucjonalnych. Proszę wyjaśnić, czy odpowiedzialność za przeprowadzenie oceny ryzyka spoczywa na organach na poziomie krajowym, czy też na organach na odpowiednim niższym poziomie.

2. Konsultacje z właściwymi organami i zainteresowanymi stronami

Proszę opisać różne rodzaje właściwych organów i zainteresowanych stron zaangażowanych w proces oceny ryzyka.
W stosownych przypadkach: proszę opisać charakter zaangażowania tych organów i zainteresowanych stron, wskazując ich rolę oraz zakres ich obowiązków.

3. Identyfikowanie kluczowych ryzyk na poziomie krajowym lub odpowiednim niższym poziomie

Proszę zidentyfikować kluczowe ryzyka, które mogłyby wywołać znaczące negatywne skutki dla ludzi lub znaczące negatywne skutki gospodarcze, środowiskowe i polityczno-społeczne (w tym negatywne skutki dla bezpieczeństwa).

Pośród wymienionych wyżej kluczowych ryzyk proszę wskazać:

3.1. Wszelkie kluczowe ryzyka, które mogłyby wywołać znaczące skutki transgraniczne, pochodzące z sąsiedniego państwa lub sąsiednich państw, lub wywierające na nie wpływ.

3.2. Wszelkie mało prawdopodobne kluczowe ryzyka o poważnych skutkach.

W stosownych przypadkach:

3.3. Proszę zidentyfikować wszelkie kluczowe ryzyka, jakich można spodziewać się w przyszłości. Mogą one obejmować wszelkie pojawiające się rodzaje ryzyka ⁽¹⁰⁾, które mogłyby wywoływać znaczące negatywne skutki dla ludzi lub znaczące negatywne skutki gospodarcze, środowiskowe i polityczno-społeczne (w tym negatywne skutki dla bezpieczeństwa).

4. Identyfikowanie skutków zmiany klimatu

Proszę określić, które z wyżej wymienionych kluczowych ryzyk są bezpośrednio związane ze skutkami zmiany klimatu. Proszę uwzględnić istniejące na poziomie krajowym i niższym strategie lub plany działania w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu ⁽¹¹⁾ lub – w stosownych przypadkach – wszelkie stosowne oceny dotyczące ryzyka zmiany klimatu i wrażliwości na zmiany klimatu

5. Analiza ryzyka

Proszę opisać skalę poziomów prawdopodobieństwa i skutków zidentyfikowanych kluczowych ryzyk (w pyt. 3), w tym kluczowego ryzyka o charakterze transgranicznym i kluczowych mało prawdopodobnych ryzyk o poważnych skutkach oraz – w stosownych przypadkach – przyszłych ryzyk lub pojawiających się rodzajów ryzyka.

Wyniki proszę przedstawić na pojedynczej matrycy ryzyka lub – w stosownych przypadkach – również na innym wizualnym wykresie/modelu.

W stosownych przypadkach: proszę określić metody, modele i techniki wykorzystane do oceny prawdopodobieństwa i skutków poszczególnych ryzyk lub scenariuszy dotyczących ryzyka.

6. Mapowanie ryzyka

Proszę określić, czy opracowano jakiegokolwiek mapy ryzyka przedstawiające oczekiwany rozkład przestrzenny kluczowych ryzyk wykrytych na etapie identyfikacji i analizy (pyt. 3, pyt. 4 i pyt. 5). Jeżeli tak, proszę w stosownych przypadkach przedstawić te mapy.

⁽¹⁰⁾ Zob. szablon (pyt. 3).

⁽¹¹⁾ Linki do krajowych strategii i planów działania w zakresie przystosowania dostępne są również na stronie internetowej europejskiej platformy przystosowania się do zmiany klimatu: <https://climate-adapt.eea.europa.eu/countries-regions/countries>.

7. Monitorowanie i dokonywanie przeglądu oceny ryzyka

Proszę opisać obowiązujący system monitorowania i dokonywania przeglądu oceny ryzyka w taki sposób, aby uwzględnić najnowsze zmiany.

8. Przekazywanie wyników oceny ryzyka

Proszę opisać proces przekazywania i rozpowszechniania wyników krajowej oceny ryzyka. Proszę pokrótce przedstawić, w jaki sposób wyniki oceny ryzyka są rozpowszechniane wśród decydentów, różnych organów publicznych o zróżnicowanym zakresie obowiązków, organów na poszczególnych poziomach administracji i innych właściwych zainteresowanych stron. Proszę wskazać, czy – a jeżeli tak, to w jaki sposób – opinia publiczna jest informowana o wynikach oceny ryzyka, aby zwiększyć poziom świadomości w kwestii ryzyka w danym państwie lub regionie, lub umożliwić obywatelom podejmowanie świadomych decyzji pozwalających im skutecznie chronić się przed tym ryzykiem.

Nieobowiązkowe: Dobre praktyki

Proszę przedstawić najnowsze dobre praktyki istotne z punktu widzenia pytań 1–8.

Część II. Ocena dotycząca zdolności zarządzania ryzykiem**9. Ramy legislacyjne, proceduralne lub instytucjonalne**

Proszę opisać ramy ustanowione na potrzeby procesu (procesów) oceny dotyczącej zdolności zarządzania ryzykiem. Proszę wskazać, czy ramy te bazują na akcie prawnym, planie strategicznym, planie wdrażania, czy też na innych ramach proceduralnych.
W stosownych przypadkach: proszę określić, jak często ocenia się zdolność zarządzania ryzykiem.
Proszę wskazać, czy oceny dotyczące zdolności zarządzania ryzykiem są wykorzystywane do celów podejmowania decyzji.

10. Role i zakres odpowiedzialności właściwych organów

Proszę opisać role i zakres odpowiedzialności właściwych organów na poziomie krajowym lub odpowiednim niższym poziomie (w stosownych przypadkach), dokonując rozróżnienia między oceną ryzyka, działaniami zapobiegawczymi i przygotowawczymi, reagowaniem na klęski lub katastrofy i koncentrowaniem się na zarządzaniu zidentyfikowanymi kluczowymi ryzykami.
Proszę opisać, w jaki sposób zapewnia się koordynację horyzontalną (podejście międzysektorowe) między tymi właściwymi organami, koncentrując się na zarządzaniu zidentyfikowanymi kluczowymi ryzykami.

11. Role właściwych zainteresowanych stron

Proszę określić, czy właściwe zainteresowane strony są informowane o przebiegu procesów zarządzania ryzykiem związanym z klęskami lub katastrofami w odniesieniu do zidentyfikowanych kluczowych ryzyk. Jeżeli tak, proszę opisać, w jaki sposób.

12. Procedury i środki na poziomie krajowym, poziomie niższym niż krajowy i poziomie lokalnym

Proszę opisać procedury przyjęte w celu zapewnienia współpracy horyzontalnej między organami na poziomie krajowym, niższym niż krajowy i lokalnym zaangażowanymi w procesy zarządzania ryzykiem związanym z klęskami lub katastrofami w odniesieniu do zidentyfikowanych kluczowych ryzyk.

13. Procedury i środki na poziomie transgranicznym, międzyregionalnym i międzynarodowym

Proszę opisać procedury ustanowione w celu zapewnienia współpracy na poziomie transgranicznym, międzyregionalnym i międzynarodowym w obszarze zarządzania ryzykiem związanym z klęskami lub katastrofami w odniesieniu do zidentyfikowanych kluczowych ryzyk. Proszę opisać środki przyjęte w celu zapewnienia zarządzania ryzykiem związanym z klęskami lub katastrofami w odniesieniu do zidentyfikowanych kluczowych ryzyk.

W stosownych przypadkach: proszę wskazać, czy polityki zarządzania ryzykiem związanym z klęskami lub katastrofami są opracowywane w taki sposób, aby należycie uwzględnić zobowiązania międzynarodowe, takie jak ramy z Sendai dotyczące ograniczania ryzyka klęsk żywiołowych w latach 2015–2030 oraz cele zrównoważonego rozwoju wyznaczone w Agendzie na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030.

14. Koncentrowanie się na środkach służących przystosowaniu się do zmiany klimatu

Proszę wskazać, czy na poziomie krajowym lub odpowiednim niższym poziomie (w stosownych przypadkach) osiągnięto synergie między środkami służącymi ograniczeniu ryzyka a środkami służącymi przystosowaniu się do zmiany klimatu w odniesieniu do zidentyfikowanych kluczowych ryzyk powiązanych ze zmianą klimatu (pyt. 4). Jeżeli tak, proszę opisać, w jaki sposób.

15. Koncentrowanie się na środkach ochrony infrastruktury krytycznej

Proszę wskazać, czy wprowadzono środki służące ochronie infrastruktury krytycznej uznawane za istotne w kontekście utrzymania kluczowych funkcji społecznych.

16. Źródła finansowania

Proszę wskazać, czy budżet zapewnia możliwość elastycznego przypisywania zasobów, w przypadku gdy okazałoby się to pilnie konieczne, oraz w jakim stopniu fundusze przeznaczone na radzenie sobie ze skutkami klęsk lub katastrof ułatwiają podejmowanie działań zapobiegawczych.

Proszę opisać źródła finansowania (np. źródła na poziomie krajowym, źródła na odpowiednim niższym poziomie, źródła publiczne, źródła prywatne – uwzględniając ubezpieczenia – źródła unijne oraz inne międzynarodowe źródła finansowania) wykorzystywane do wdrażania środków priorytetowych w obszarze zarządzania ryzykiem związanym z klęskami lub katastrofami przy przeprowadzaniu oceny zidentyfikowanych kluczowych ryzyk, podejmowaniu w związku z nimi działań zapobiegawczych i przygotowawczych oraz reagowaniu na nie.

17. Infrastruktura, zasoby i sprzęt

Proszę opisać działania, jakie podejmuje się w celu zapewnienia dostępu do zasobów w ilości wystarczającej do ograniczenia skutków klęsk lub katastrof i zagwarantowania szybkiego reagowania na klęski lub katastrofy związane ze zidentyfikowanymi kluczowymi ryzykami.

18. Koncentrowanie się na gromadzeniu danych na temat strat poniesionych w związku z klęskami lub katastrofami i odpowiednich procedurach w tym zakresie

Proszę wskazać, czy ustanowiono system służący do gromadzenia danych na temat strat poniesionych w związku z klęskami lub katastrofami. Proszę opisać, w jaki sposób gromadzi się dane na temat zidentyfikowanych kluczowych ryzyk.

19. Koncentrowanie się na sprzęcie i procedurach związanych z systemami wczesnego ostrzegania

Proszę opisać ustanowione systemy wczesnego wykrywania zagrożeń i monitorowania zidentyfikowanych kluczowych ryzyk. Proszę określić, czy metody prognozowania zostały zintegrowane z systemem.

20. Informacje na temat ryzyka i ich przekazywanie w celu zwiększenia świadomości publicznej

Proszę opisać, w jaki sposób opinia publiczna jest informowana o działaniach, jakie należy podjąć w obliczu ryzyka. Na przykład proszę wskazać, czy opracowano strategię służącą edukowaniu społeczeństwa i zwiększaniu świadomości publicznej. Proszę wskazać, czy i w jaki sposób grupy docelowe są angażowane w proces opracowywania środków zapobiegania ryzyku i zapewniania gotowości oraz w proces wdrażania informacji na temat ryzyka i podejmowania działań komunikacyjnych.

Fakultatywnie: dobre praktyki

Proszę przedstawić najnowsze dobre praktyki istotne z punktu widzenia pytań 9–20.

Część III. Priorytetowe środki zapobiegania ryzyku i zapewniania gotowości odnoszące się do kluczowych ryzyk mających skutek transgraniczny oraz, w stosownych przypadkach, do mało prawdopodobnego ryzyka o poważnych skutkach

21. Kluczowe ryzyka mające skutek transgraniczny

Proszę wymienić kluczowe ryzyka mające skutki transgraniczne.

Dla każdego kluczowego ryzyka mającego skutek transgraniczny proszę wypełnić poniższą ramkę:

22. Priorytetowe środki zapobiegania ryzyku i zapewniania gotowości

22.1. Proszę opisać istniejące i wszelkie planowane priorytetowe środki zapobiegania ryzyku.
22.2. Proszę opisać istniejące i wszelkie planowane priorytetowe środki zapewniania gotowości.
Jeżeli w przepisach lub politykach UE ustanowiono już wymóg przekazywania sprawozdań dotyczących priorytetowych środków zapobiegania ryzyku i zapewniania gotowości odnoszących się do tego ryzyka, wystarczy po prostu zamieścić odniesienie do ewentualnych sprawozdań, które przesłano już Komisji.

W stosownych przypadkach:

23. Mało prawdopodobne ryzyko o poważnych skutkach

Proszę wymienić wszelkie mało prawdopodobne ryzyka o poważnych skutkach.

Dla każdego mało prawdopodobnego ryzyka o poważnych skutkach proszę wypełnić poniższą ramkę:

24. Priorytetowe środki zapobiegania ryzyku i zapewniania gotowości

24.1. Proszę opisać istniejące i ewentualne planowane priorytetowe środki zapobiegania ryzyku.
24.2. Proszę opisać istniejące i ewentualne planowane priorytetowe środki zapewniania gotowości.
Jeżeli w przepisach lub politykach UE ustanowiono już wymóg przekazywania sprawozdań dotyczących priorytetowych środków zapobiegania ryzyku i zapewniania gotowości odnoszących się do tego ryzyka, wystarczy po prostu zamieścić odniesienie do ewentualnych sprawozdań, które przesłano już Komisji.

POMOCNICZE WSKAZÓWKI DOTYCZĄCE SZABLONU

Część I. Ocena ryzyka

1.1. Wprowadzenie

Celem oceny ryzyka jest wniesienie wkładu w proces podejmowania decyzji i proces zarządzania ryzykiem związanym z klęskami lub katastrofami oraz w proces planowania zdolności decydentów i właściwych zainteresowanych stron, uwzględniając zainteresowane strony z sektora prywatnego; poinformowanie opinii publicznej o ryzyku; oraz monitorowanie i dokonywanie przeglądu ryzyka i czynników zwiększających stopień narażenia. Ocena ta stanowi zatem podstawę planowania zarządzania ryzykiem związanym z klęskami lub katastrofami i wdrażania związanych z tym środków. W tym celu Komisja Europejska ustanowiła już w 2010 r. „Wytyczne dotyczące oceny ryzyka i planowania w zarządzaniu klęskami lub katastrofami”⁽¹²⁾ i okresowo przedstawia „Przegląd zagrożeń związanych z klęskami żywiołowymi i katastrofami spowodowanymi przez człowieka, wobec jakich może stanąć Unia Europejska”⁽¹³⁾.

⁽¹²⁾ Dokument roboczy służb Komisji, *Risk Assessment and Mapping Guidelines for Disaster Management* [Wytyczne dotyczące oceny ryzyka i planowania w zarządzaniu klęskami lub katastrofami], (SEC(2010)1626 final).

⁽¹³⁾ Dokument roboczy służb Komisji, *Overview of natural and man-made disaster risks the European Union may face* [Przegląd zagrożeń związanych z klęskami żywiołowymi i katastrofami spowodowanymi przez człowieka, wobec jakich może stanąć Unia Europejska], (SWD(2017) 176).

Polityka w zakresie ryzyka związanego z klęskami lub katastrofami na szczeblu europejskim dotyczy wielu tematów, w tym klęsk żywiołowych i katastrof spowodowanych przez człowieka, takich jak: pożary lasów, zagrożenia dla zdrowia, pandemie, ryzyko przemysłowe, zagrożenia chemiczne, biologiczne, radiologiczne i jądrowe (CBR), bezpieczeństwo (cyberbezpieczeństwo, terroryzm) i inne. Ponadto inne polityki są również istotne dla zarządzania ryzykiem związanym z klęskami lub katastrofami, w tym polityka przeciwdziałania zmianie klimatu i polityka ochrony środowiska.

Zgodnie z art. 4 pkt 7 decyzji nr 1313/2013/UE „ocena ryzyka” oznacza całościowy, przekrojowy proces identyfikacji ryzyka, analizy ryzyka i szacowanie ryzyka podejmowany na szczeblu krajowym lub odpowiednim niższym szczeblu. Szacowanie ryzyka ⁽¹⁴⁾ stanowi ważną część oceny ryzyka, która ma służyć jako potwierdzenie decyzji i określać, gdzie wymagane są dodatkowe działania. Do celów niniejszych wytycznych nie jest jednak wymagana sprawozdawczość w zakresie wyników szacowania ryzyka z uwagi na polityczny charakter tego etapu. Jeżeli ocena ryzyka zawiera już szacowanie ryzyka, można ją przekazać Komisji.

1.2. Wskazówki dotyczące udzielania odpowiedzi na pytania 1–8 zawarte w szablonie (część I)

Pyt. 1. Proces oceny ryzyka

Proszę opisać, w jaki sposób proces oceny ryzyka wpisuje się w ogólne ramy zarządzania ryzykiem związanym z klęskami lub katastrofami. Proszę przedstawić szczegółowe informacje na temat aspektów legislacyjnych, proceduralnych i instytucjonalnych. Proszę wyjaśnić, czy odpowiedzialność za przeprowadzenie oceny ryzyka spoczywa na organach na poziomie krajowym, czy też na organach na odpowiednim niższym poziomie.

Proszę określić, czy przeprowadzenie oceny ryzyka na poziomie krajowym lub na odpowiednio niższym poziomie jest wymagane na mocy przepisów prawa lub innych wymogów proceduralnych lub instytucjonalnych (np. konkretnego dokumentu programowego). Proszę wskazać organ koordynujący odpowiedzialny za kierowanie krajowym procesem oceny ryzyka.

Ramy legislacyjne/polityczne mogą stanowić wsparcie dla decydentów poszczególnych państw w ustanawianiu skutecznych mechanizmów dla wielu agencji służących koordynowaniu współpracy krajowej w zakresie przeciwdziałania zidentyfikowanym rodzajom ryzyka. Przyczyniają się również do poprawy współpracy między agencjami/organami krajowymi, aby zwiększyć zdolność danego państwa do reagowania na zmieniające się ryzyka.

W oparciu o unijną analizę krajowych sprawozdań na temat zdolności zarządzania ryzykiem przesłanych Komisji w 2018 r. większość państw członkowskich uznała znaczenie oparcia procesu oceny ryzyka na ramach prawnych lub proceduralnych. Niektóre państwa posiadają jednak oddzielne ramy prawne dla różnych rodzajów ryzyka, wynikające np. z różnych wymogów prawnych UE ⁽¹⁵⁾.

Pyt. 2. Konsultacje z właściwymi organami i zainteresowanymi stronami

Proszę opisać różne rodzaje właściwych organów i zainteresowanych stron zaangażowanych w proces oceny ryzyka.

W stosownych przypadkach: proszę opisać charakter zaangażowania tych organów i zainteresowanych stron, wskazując ich rolę oraz zakres ich obowiązków.

Przy sporządzaniu oceny ryzyka ważne jest zaangażowanie w ten proces szeregu zainteresowanych stron. Zachęca je to do udziału w procesie zarządzania ryzykiem związanym z klęskami lub katastrofami. Właściwe organy i zainteresowane strony mogą obejmować władze krajowe i regionalne, w tym te, które nie wnoszą bezpośredniego wkładu w proces oceny, np. środowisko akademickie, organizacje badawcze i sektor prywatny.

Pyt. 3. Identyfikowanie kluczowych ryzyk na poziomie krajowym lub odpowiednim niższym poziomie

Proszę zidentyfikować kluczowe ryzyka ⁽¹⁶⁾, które mogłyby wywołać znaczące negatywne skutki dla ludzi lub znaczące negatywne skutki gospodarcze, środowiskowe i polityczno-społeczne (w tym negatywne skutki dla bezpieczeństwa).

Proszę zidentyfikować kluczowe ryzyka na poziomie krajowym lub odpowiednim niższym poziomie

W razie potrzeby: proszę opisać, jakie metody/źródła danych zostały wykorzystane do identyfikacji kluczowych ryzyk na poziomie krajowym lub odpowiednim niższym poziomie. W stosownych przypadkach, proszę podać, czy identyfikacja ryzyka opierała się na jednym lub kilku różnych scenariuszach związanych z głównym zdarzeniem, czy też na ogólnej analizie probabilistycznej na poziomie krajowym. W stosownych przypadkach proszę określić, czy podczas tworzenia scenariusza/modelu ryzyka i identyfikacji istniejących kluczowych ryzyk przyjęto podejście zakładające wystąpienie różnorodnych zagrożeń (tj. jakie skutki kaskadowe klęsk żywiołowych były brane pod uwagę).

⁽¹⁴⁾ Szacowanie ryzyka to proces porównywania wyników analizy ryzyka z kryteriami ryzyka w celu ustalenia, czy ryzyko lub jego rozmiar są dopuszczalne. Kryteria ryzyka to zakres zadań, w oparciu o który ocenia się znaczenie ryzyka. Mogą one obejmować powiązane koszty i korzyści, wymogi prawne, czynniki społeczno-ekonomiczne i środowiskowe, obawy i zainteresowane strony.

⁽¹⁵⁾ UE określa szczegółowe wymogi prawne w określonych dziedzinach, np. unijną dyrektywę powodziową (dyrektywa 2007/60/WE), ramową dyrektywę wodną UE (dyrektywa 2000/60/WE), dyrektywę Seveso III (dyrektywa 2012/18/UE), dyrektywę UE w sprawie infrastruktury krytycznej (dyrektywa 2008/114/WE).

⁽¹⁶⁾ Państwa członkowskie proszone są o zidentyfikowanie własnych kluczowych ryzyk występujących na poziomie krajowym lub odpowiednim niższym poziomie.

Identyfikacja ryzyka jest procesem znajdowania, rozpoznawania i opisywania ryzyk, w miarę możliwości w kategoriach probabilistycznych. Jest to przegląd będący krokiem wstępnym, prowadzącym do kolejnego etapu analizy ryzyka. Identyfikacja ryzyka powinna opierać się w jak największym stopniu na danych ilościowych (historycznych i najnowszych danych statystycznych). Na potrzeby identyfikacji również przyszłego ryzyka wskazane byłoby jednak wykorzystanie procesów tworzenia scenariuszy i prognoz modelowych. Najlepszym rozwiązaniem byłoby znalezienie alternatywnych rozwiązań w odniesieniu do ryzyka, które trudno zmierzyć lub w przypadku którego można sklasyfikować informacje związane z ryzykiem. Czasami na tym etapie odbywa się wyłącznie identyfikacja ryzyk. Oznacza to identyfikację rodzajów zdarzeń, które mogą się wydarzyć na danym terytorium w określonych ramach czasowych. Zazwyczaj jednak już na etapie identyfikacji ryzyka analizuje się konsekwencje (potencjalne skutki) zagrożeń lub zdarzeń związanych z ryzykiem. Dane dotyczące skutków można gromadzić w sposób jakościowy (np. poprzez ekspertyzy, informacje wywiadowcze, indukcyjne techniki rozumowania i inne).

Różne ryzyka wymagają różnych analiz. **Prawdopodobieństwo** generalnie łatwiej oszacować w przypadku zagrożeń naturalnych, biorąc pod uwagę ich historyczne precedensy. Prawdopodobieństwo można ocenić jakościowo (bardzo wysokie, wysokie, średnie, niskie, bardzo niskie prawdopodobieństwo) lub ilościowo (okres powrotu, prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka w ciągu 1 roku, 5 lat, 100 lat itp.). W przypadku niektórych ryzyk nie można ustalić prawdopodobieństwa wystąpienia zdarzenia, a w stosownych przypadkach należy poszukiwać alternatywnych szacunków. Prawdopodobieństwo występowania zdarzeń na podobną skalę oraz na podstawie dostępnych danych statystycznych istotnych dla analizy głównych czynników, które mogą pomóc w identyfikacji przyspieszających tendencji, takich jak te związane ze zmianą klimatu. Np. dane geologiczne mogłyby pomóc w wydłużeniu okresu badania w przypadku niektórych rodzajów ryzyka (np. erupcje wulkanów, trzęsienia ziemi, tsunami).

Poziom **skutków** należy również ocenić pod kątem jakościowym i ilościowym⁽¹⁷⁾. Analiza skutków powinna w jak największym stopniu opierać się na dowodach empirycznych i doświadczeniach wynikających z danych dotyczących klęsk żywiołowych z przeszłości lub ustalonych ilościowych modeli skutków. W miarę możliwości skutki każdego wystąpienia ryzyka lub zagrożenia należy ocenić pod kątem istotnych negatywnych skutków i podzielić na cztery kategorie: skutki dla ludzi, skutki gospodarcze, środowiskowe, polityczno-społeczne (w tym skutki dla bezpieczeństwa). Kategorie i kryteria dotyczące różnego rodzaju skutków można podsumować w następujący sposób:

- *skutki dla ludzi*, z uwzględnieniem ofiar śmiertelnych, osób zaginionych, rannych i chorych oraz osób, które muszą zostać ewakuowane lub tracą dostęp do podstawowych usług. Kryteria są zazwyczaj określane ilościowo,
- *skutki gospodarcze*, z uwzględnieniem strat finansowych i materialnych oraz strat gospodarczych z różnych sektorów gospodarki. Kryteria są zazwyczaj określane ilościowo. W miarę możliwości należy oszacować pośrednie straty gospodarcze,
- *skutki środowiskowe*, z uwzględnieniem wpływu na zasoby naturalne, obszary i siedliska chronione (las, różnorodność biologiczną na lądzie, ekosystem wodny, ekosystem morski itp.), środowiska naturalne i miejskie. Do tej kategorii można zaliczyć skutki dla dziedzictwa kulturowego⁽¹⁸⁾. Kryteria mają zazwyczaj charakter jakościowy, ale mogą być również ilościowe, opierać się na kosztach strat lub odbudowy, lub mogą być oceniane jakościowo, na podstawie zakresu szkód lub czasu potrzebnego na przywrócenie stanu pierwotnego,
- *skutki polityczno-społeczne (w tym skutki dla bezpieczeństwa)*, z uwzględnieniem zakłóceń w codziennym życiu/użytkowaniu obiektów o kluczowym znaczeniu (w sektorze energetycznym, służbie zdrowia, edukacji itp.), bezpieczeństwa wodnego i żywnościowego, niepokojów społecznych, zagrożeń dla bezpieczeństwa społecznego oraz zdolności do rządzenia krajem i kontrolowania go. Kategoria ta obejmuje czasami skutki psychologiczne. Kryteria są zazwyczaj określane jakościowo.

W ramach każdej kategorii skutków (dla ludzi, gospodarczych, środowiskowych i polityczno-społecznych) względne znaczenie poszczególnych skutków należy oceniać, stosując jeden zestaw kryteriów w celu określenia względnych skutków mających zastosowanie do różnych rodzajów ryzyka lub scenariuszy ryzyka. Skutki dla ludzi należy mierzyć w kategoriach liczby osób, których to dotyczy, natomiast skutki gospodarcze należy mierzyć w walucie krajowej. Skutki środowiskowe należy w miarę możliwości określać ilościowo w kategoriach gospodarczych, ale można je również zaklasyfikować w kategoriach nieilościowych, np. 1) ograniczone/nieistotne; 2) niewielkie/istotne; 3) umiarkowane/poważne; 4) znaczące/bardzo poważne; 5) katastrofalne/tragiczne. Skutki polityczno-społeczne (w tym skutki dla bezpieczeństwa) można również zmierzyć według podobnej skali jakościowej. W ramach analizy ilościowej można zdefiniować skalę poziomu skutków (bardzo niski, niski, umiarkowany, wysoki lub bardzo wysoki) w ujęciu liczbowym.

W stosownych przypadkach ocena skutków powinna być dostosowana do celów, wartości docelowych i wytycznych dotyczących sprawozdawczości zawartych w ramach z Sendai dotyczących ograniczania ryzyka klęsk żywiołowych (ramy z Sendai)⁽¹⁹⁾.

⁽¹⁷⁾ Dokument roboczy służb Komisji, Risk Assessment and Mapping Guidelines for Disaster Management [Wytyczne dotyczące oceny ryzyka i planowania w zarządzaniu klęskami lub katastrofami], (SEC(2010)1626 final).

⁽¹⁸⁾ Biorąc pod uwagę, że istnieją różne podejścia metodologiczne, uznaje się, że skutki dla dziedzictwa kulturowego można zaklasyfikować jako skutki gospodarcze (jeśli mają charakter ilościowy) albo skutki środowiskowe (jeśli są one jakościowe). Państwa członkowskie powinny w stosownych przypadkach określić, w jaki sposób sklasyfikowano skutki dla dziedzictwa kulturowego.

Te cztery kategorie skutków można rozpatrywać w perspektywie krótko- i średnioterminowej, ponadto w określonych okolicznościach mogą wystąpić silne współzależności, takie jak liczba osób zabitych i rannych w wyniku zawalenia się budynków na skutek trzęsienia ziemi. Te cztery kategorie skutków mogłyby, w stosownych przypadkach, być brane pod uwagę przy ocenie skutków każdego analizowanego zdarzenia lub ryzyka, w tym kluczowych ryzyk zidentyfikowanych w P3, które obejmują również kluczowe ryzyka mające skutek transgraniczny, mało prawdopodobne ryzyka o poważnych skutkach oraz, w stosownych przypadkach, kluczowe przyszłe i pojawiające się rodzaje ryzyka. Wspomniane cztery kategorie można również wykorzystać do opracowania scenariuszy ryzyka i ocen wielu rodzajów ryzyka (opisanych poniżej) na etapach identyfikacji ryzyka i analizy ryzyka.

Do zidentyfikowania kluczowych ryzyk można wykorzystać kilka metod i technik ⁽²⁰⁾. Mogą one obejmować kryteria ryzyka, metody oparte na dowodach, przeglądy danych geologicznych, historycznych i statystycznych, listy kontrolne, informacje wywiadowcze, systematyczne podejścia zespołowe (w przypadku gdy zespół ekspertów stosuje systematyczny proces identyfikacji ryzyka za pomocą uporządkowanego zestawu podpowiedzi lub pytań) oraz indukcyjne techniki rozumowania. Istnieją techniki, dzięki którym proces identyfikacji ryzyka staje się bardziej kompleksowy ⁽²¹⁾.

Analiza scenariuszy ryzyka może być przydatna, w stosownych przypadkach, do identyfikacji potencjalnych kluczowych ryzyk, w tym przyszłych lub pojawiających się kluczowych ryzyk, kluczowych ryzyk mających skutek transgraniczny oraz mało prawdopodobnych kluczowych ryzyk o poważnych skutkach. Oferuje ona również sposób informowania o tym, jak uzyskać obraz przyszłych niepewności i czynników wpływających na decyzje, które należy podjąć już dziś.

Celem krajowych analiz ryzyka może być uwzględnienie nie tylko analizy modeli/scenariuszy dotyczących pojedynczego ryzyka (jeżeli zostały one opracowane w fazie identyfikacji ryzyka), ale także niektórych scenariuszy lub modeli dotyczących wielu rodzajów ryzyka.

Podejście oparte na wielu rodzajach ryzyka obejmuje perspektywę wielu zagrożeń i wielu podatności na zagrożenia. W ramach oceny wielu rodzajów ryzyka uwzględnia się możliwe amplifikacje i efekty kaskadowe wynikające z interakcji z innymi rodzajami ryzyka. Innymi słowy, jedno ryzyko może zostać zwiększone przez inne ryzyko lub dlatego, że inny rodzaj zdarzenia znacząco zmienił narażenie lub ekspozycję systemu na ryzyko. Perspektywa wielu podatności odnosi się do różnorodnych wrażliwych celów narażonych na ryzyko, takich jak ludność, systemy transportowe i infrastruktura, budynki i dziedzictwo kulturowe. Te potencjalne cele wykazują odmienne rodzaje podatności na różne zagrożenia i wymagają różnego rodzaju zdolności zapobiegania zagrożeniom i radzenia sobie z nimi.

Analiza scenariusza wielu rodzajów ryzyka zazwyczaj uwzględnia następujące elementy:

- identyfikację możliwych scenariuszy wielu rodzajów ryzyka, poczynając od danego zdarzenia i oceniając możliwość wystąpienia innego rodzaju ryzyka lub zdarzenia,
- analizę ekspozycji i narażenia w odniesieniu do każdego poszczególnego rodzaju ryzyka w ramach różnych gałęzi scenariuszy oraz współzależności między zagrożeniami i narażeniem,
- oszacowanie ryzyka w odniesieniu do każdego niekorzystnego zdarzenia i scenariuszy wielu rodzajów ryzyka. Narzędzia programowe, takie jak system wspomaganie decyzji (SWD) na potrzeby mapowania scenariuszy wielu rodzajów ryzyka, mogą być wykorzystywane do wizualizacji, dostarczania informacji i realizacji scenariuszy.

Celem niniejszych wytycznych nie jest propagowanie konkretnego sposobu radzenia sobie ze scenariuszami lub modelami wielu rodzajów ryzyka; podkreślają one raczej niektóre dobre praktyki opisane w literaturze, takie jak katastrofy naturalno-techniczne obejmujące trzęsienia ziemi, wyładowania atmosferyczne i powodzie.

Pyt. 3.1. Identyfikacja kluczowych ryzyk mających skutek transgraniczny

Wszelkie kluczowe ryzyka, które mogłyby wywołać znaczące skutki transgraniczne, pochodzące z sąsiedniego państwa lub sąsiednich państw lub wywierające wpływ na sąsiednie państwo lub sąsiednie państwa.

W stosownych przypadkach proszę określić, czy przy tworzeniu scenariusza i identyfikowaniu kluczowych ryzyk mających skutek transgraniczny zastosowano podejście zakładające wystąpienie różnorodnych zagrożeń. Np. proszę wskazać również, czy rozważono kaskadowe skutki klęsk lub katastrof.

Identyfikacja kluczowych ryzyk, które mogłyby wywołać skutki transgraniczne, oraz oszacowanie ich skutków może obejmować: (i) skutki wynikające z ryzyka generowanego w sąsiednim państwie lub sąsiednich państwach; (ii) skutki, które rozprzestrzeniają się na sąsiednie państwo lub państwa; (iii) skutki mające wpływ na co najmniej dwa państwa jednocześnie. Rozważając skutki dla sąsiedniego państwa lub sąsiednich państw, nie należy oceniać potencjalnych skutków jakościowo lub ilościowo, lecz raczej wyobrazić sobie, czy mogą wystąpić jakiegokolwiek negatywne skutki (np. chmura pyłu wulkanicznego zakłócająca przestrzeń powietrzną sąsiednich państw).

⁽¹⁹⁾ UNDRR, *Technical guidance for monitoring and reporting on progress in achieving the global targets of the Sendai Framework for Disaster Risk Reduction* [Wytyczne techniczne dotyczące monitorowania i sprawozdawczości w zakresie postępów w osiągnięciu globalnych celów ram z Sendai dotyczących ograniczania ryzyka klęsk żywiołowych]. <https://www.preventionweb.net/publications/view/54970>

⁽²⁰⁾ Załącznik 3 do dokumentu roboczego służb Komisji, *Risk Assessment and Mapping Guidelines for Disaster Management* [Wytyczne dotyczące oceny ryzyka i planowania w zarządzaniu klęskami lub katastrofami], (SEC(2010) 1626 final).

⁽²¹⁾ Sprawozdanie Wspólnego Centrum Badawczego w sprawie zaleceń dotyczących krajowej oceny ryzyka https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC114650/jrc114650_nrarecommendations_updatedfinal_online1.pdf.

Pyt. 3.2. Identyfikacja mało prawdopodobnych kluczowych ryzyk o poważnych skutkach

Wszelkie mało prawdopodobne kluczowe ryzyka o poważnych skutkach.

W stosownych przypadkach proszę określić, czy przy tworzeniu scenariusza i identyfikowaniu mało prawdopodobnych kluczowych ryzyk o poważnych skutkach zastosowano podejście zakładające wystąpienie różnorodnych zagrożeń. Np. proszę wskazać, czy rozważono kaskadowe skutki klęsk lub katastrof.

Państwa członkowskie proszone są o określenie kryteriów definiowania mało prawdopodobnych kluczowych ryzyk o poważnych skutkach na szczeblu krajowym lub niższym. Mało prawdopodobne ryzyko o poważnych skutkach niekoniecznie musi być uważane za kluczowe ryzyko, jeżeli istnieje bardzo małe prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia. To, czy kluczowe ryzyka obejmują jakiegokolwiek mało prawdopodobne ryzyka o poważnych skutkach, zależy zatem od definicji „kluczowych ryzyk” w państwach członkowskich.

Pyt. 3.3. Identyfikacja kluczowych przyszłych lub pojawiających się rodzajów ryzyka

W stosownych przypadkach proszę zidentyfikować wszelkie kluczowe ryzyka, jakich można spodziewać się w przyszłości. Mogą one obejmować wszelkie pojawiające się rodzaje ryzyka, które mogłyby mieć znaczące negatywne skutki dla ludzi, skutki gospodarcze, środowiskowe oraz polityczno-społeczne (w tym w zakresie bezpieczeństwa).

Zidentyfikowanie przyszłych kluczowych ryzyk, w tym nowych pojawiających się rodzajów ryzyka, mogłoby stanowić pomoc w usprawnieniu zarządzania nimi za pośrednictwem odpowiednich środków zapobiegania ryzyku i zapewniania gotowości. W przypadku przyszłych ryzyk i pojawiających się rodzajów ryzyka związanych ze zmianą klimatu, w stosownych przypadkach w ocenie ryzyka należy uwzględnić prognozy i scenariusze dotyczące zmiany klimatu przygotowane na podstawie sprawozdań Międzyrządowego Zespołu ds. Zmian Klimatu (IPCC) lub innych zatwierdzonych źródeł naukowych. Jeżeli istnieją, krajowe oceny dotyczące ryzyka zmiany klimatu i wrażliwości na zmiany klimatu dostarczają stosownych prognoz z zakresu zagrożeń klimatycznych i ryzyka zmiany klimatu. Przyszłe ryzyka i pojawiające się rodzaje ryzyka związane ze zmianą klimatu powinny być spójne z ryzykami wskazanymi w krajowej strategii lub planie w zakresie przystosowania oraz w ocenach dotyczących ryzyka zmiany klimatu i wrażliwości na zmiany klimatu, jeżeli takie oceny zostały przeprowadzone.

W publikacji Komisji „Science for Environmental Policy” [„Nauka na rzecz polityki ochrony środowiska”] za pojawiające się rodzaje ryzyka ⁽²²⁾ uznano następujące rodzaje ryzyka:

- które mogą być nowymi rodzajami ryzyka;
 - w przypadku których ocenienie prawdopodobieństwa wystąpienia szkody może być trudne (przy zastosowaniu tradycyjnej oceny ryzyka i podejść do zarządzania);
 - które mogą być trudne do przewidzenia, tj. trudno jest ocenić prawdopodobieństwo, że określone następstwo wystąpi w konkretnym czasie/miejscu/konkretnych warunkach;
 - wynikające z nowo zidentyfikowanego zagrożenia, na które to zagrożenie może wystąpić znaczące narażenie, lub z nieoczekiwanego nowego lub większego znaczącego narażenia lub podatności na znane zagrożenie;
 - będące nowymi lub znanymi rodzajami ryzyka, które stały się widoczne w nowych lub nieznanymi warunkach.

Definicje pojawiających się rodzajów ryzyka obejmują również pojęcie nowo powstałego ryzyka; nowo zidentyfikowanego/rozpoznanego ryzyka; zwiększającego się ryzyka lub ryzyka, które staje się powszechnie znane lub uznane.

W stosownych przypadkach: proszę określić metody, modele i techniki wykorzystane do zidentyfikowania i oceny przyszłych ryzyk lub pojawiających się rodzajów ryzyka i ich ewentualnych skutków, uwzględniając scenariusze i prognozy dotyczące ryzyka związanego ze zmianą klimatu, krajową strategię lub plan w zakresie przystosowania ⁽²³⁾ oraz oceny dotyczące ryzyka zmiany klimatu i wrażliwości na zmiany klimatu, jeżeli przeprowadzono takie oceny. Wykorzystane przyszłe scenariusze dotyczące klimatu i zawarte w nich prognozy mogą być – stosownie do przypadku – krótkoterminowe (do 2030 r.); średnioterminowe (do 2050 r.) i długoterminowe (do 2100 r.).

Podejście oparte na modelowaniu wielu rodzajów ryzyk można uznać za podejście, w którym uwzględniono dynamiczny charakter i różne interakcje procesów związanych z ryzykiem, powodowanych zarówno przez zmianę klimatu, jak i czynniki społeczne, gospodarcze, środowiskowe i demograficzne. Opracowywanie scenariuszy również stanowi metodę stosowaną do identyfikowania przyszłych ryzyk lub pojawiających się rodzajów ryzyka. Nie ogranicza się ona wyłącznie do szacowania przyszłych skutków zmiany klimatu.

⁽²²⁾ „Science for Environment Policy Identifying emerging risks for environmental policies” [„Nauka na rzecz polityki ochrony środowiska. Identyfikowanie pojawiających się rodzajów ryzyka dla polityki ochrony środowiska”] (2016 r.). Future Brief 13. Komisja Europejska Dyrekcja Generalna ds. Środowiska, <http://ec.europa.eu/science-environment-policy>.

⁽²³⁾ Krajowe strategie i plany w zakresie przystosowania dostępne są na stronie internetowej europejskiej platformy przystosowania się do zmiany klimatu: <https://climate-adapt.eea.europa.eu/countries-regions/countries>.

W stosownych przypadkach proszę wskazać, czy przy opracowywaniu scenariuszy i identyfikowaniu ryzyk związanych z przyszłymi kluczowymi ryzykami i pojawiającymi się rodzajami ryzyka uwzględniono podejście zakładające wystąpienie różnorodnych zagrożeń. Proszę wskazać również, czy rozważono kaskadowe skutki klęsk lub katastrof.

Pyt. 4. Identyfikowanie skutków zmiany klimatu

Proszę określić, które z wyżej wymienionych kluczowych ryzyk są bezpośrednio związane ze skutkami zmiany klimatu. Proszę uwzględnić strategię lub plan w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu ⁽²⁴⁾, istniejące na poziomie krajowym i niższym niż krajowy, lub – w stosownych przypadkach – wszelkie stosowne oceny dotyczące ryzyka zmiany klimatu i wrażliwości na zmiany klimatu.

W stosownych przypadkach pytanie to można połączyć z identyfikowaniem kluczowych przyszłych ryzyk lub pojawiających się rodzajów ryzyka (pyt. 3.3).

W stosownych przypadkach: proszę opisać, które metody i źródła danych zostały wykorzystane do zidentyfikowania kluczowych istniejących ryzyk, na które ma lub może mieć wpływ zmiana klimatu.

Pyt. 5. Analiza ryzyka

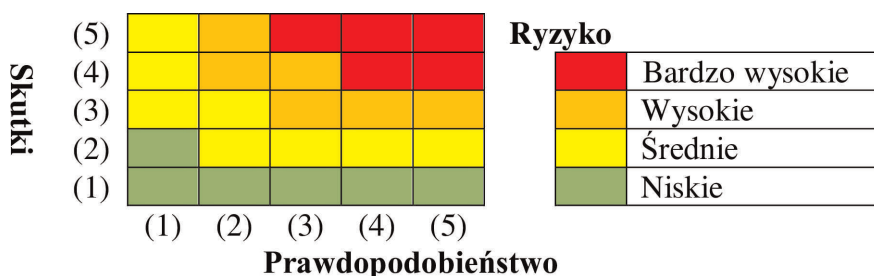
Proszę opisać skalę poziomów prawdopodobieństwa i skutków zidentyfikowanych kluczowych ryzyk (w pyt. 3), w tym kluczowego ryzyka o charakterze transgranicznym i kluczowych mało prawdopodobnych ryzyk o poważnych skutkach oraz – w stosownych przypadkach – przyszłych ryzyk lub pojawiających się rodzajów ryzyka.

Wyniki proszę przedstawić na pojedynczej macierzy ryzyka lub – w stosownych przypadkach – również na innym wizualnym wykresie/modelu.

W stosownych przypadkach: proszę określić metody, modele i techniki wykorzystane do oceny prawdopodobieństwa i skutków poszczególnych ryzyk lub scenariuszy dotyczących ryzyka.

Gdy ryzyka zostaną zidentyfikowane, prawdopodobieństwo, że się zmaterializują, oraz powagę ich ewentualnych skutków mierzy się z wykorzystaniem zbioru kategorii, które służą do pomiaru czynników ryzyka (najlepiej, aby pomiar był ilościowy). Można w tym celu uwzględnić kategorie skutków dla ludzi, skutków gospodarczych, środowiskowych oraz polityczno-społecznych (w tym w zakresie bezpieczeństwa), jak opisano w pyt. 3. Zagadnienie to opisuje się często z uwzględnieniem „prawdopodobieństwa” oraz „skutków” scenariusza lub wystąpienia ryzyka. Wyniki zazwyczaj przedstawia się na macierzy ryzyka lub mapach prawdopodobieństwa.

Macryca ryzyka służy do powiązania wymiaru prawdopodobieństwa z wymiarem skutków oraz graficznego przedstawienia różnych ryzyk, które pozwala na ich porównanie. Taka macryca odzwierciedla zidentyfikowane różnorodne ryzyka, tym samym ułatwiając porównanie. Macryce ryzyka można zastosować na każdym etapie oceny ryzyka (dotyczącej mało prawdopodobnych obecnych, przyszłych lub pojawiających się, transgranicznych i kluczowych ryzyk o poważnych skutkach). Skale stosowane w odniesieniu do prawdopodobieństwa i skutków zazwyczaj mają pięć poziomów (rys. 1); może się to jednak różnić. Kolory wewnątrz macrycy również można przypisać w różny sposób w zależności od indywidualnego postrzegania ryzyka przez państwo.

⁽²⁴⁾ Krajowe strategie i plany w zakresie przystosowania dostępne są na stronie internetowej europejskiej platformy przystosowania się do zmiany klimatu: <https://climate-adapt.eea.europa.eu/countries-regions/countries>.

Rysunek 1: Matryca ryzyka (symetryczna, 5×5)

Matrycę ryzyka stosuje szereg państw członkowskich. Mogą one rozważyć opracowanie różnych matryc ryzyka dotyczących skutków dla ludzi, skutków gospodarczych, środowiskowych oraz polityczno-społecznych (w tym w zakresie bezpieczeństwa), ponieważ kategorie te mierzone są według odmiennych skali i w przeciwnym wypadku ich porównanie byłoby trudne, zwłaszcza jeżeli niektóre są poddawane ocenie ilościowej, a inne jakościowej. Aby ułatwić dokonanie bardziej kompleksowego przeglądu na poziomie UE, państwa członkowskie mogą w miarę możliwości i w stosownych przypadkach korzystać z matrycy ryzyka 5x5 o wskazanych poziomach skali skutków i prawdopodobieństwa. Państwa członkowskie zachęca się, aby w miarę możliwości każdej cyfrze 1–5 przypisały zakresy ilościowe.

W analizie ryzyka należy uwzględnić **wątpliwości związane z analizowaniem ryzyk** i odnieść się do wątpliwości dotyczących danych i modelu. Analiza wrażliwości obejmuje sprawdzenie rozmiaru i znaczenia wielkości ryzyk dla zmian poszczególnych parametrów wejściowych.

Jeżeli ryzyko może nieść ze sobą istotne i nieodwracalne następstwa, ale właściwa ocena jego prawdopodobieństwa nie jest możliwa, jego uwzględnienie w analizie ryzyka można uzasadnić **zasadą ostrożności**. Dotyczy to w szczególności ryzyk dla środowiska oraz zdrowia (chorób ludzi, zwierząt i roślin). Jako pierwszy krok w zarządzaniu ryzykiem można zastosować zasadę ostrożności. Może zaistnieć konieczność podjęcia tymczasowych decyzji na podstawie dowodów jakościowych lub dowodów niejednoznacznych. W przypadku zastosowania zasady ostrożności należy podjąć dodatkowe wysiłki w celu zwiększenia bazy dowodowej.

Pyt. 6. Mapowanie ryzyka

Proszę określić, czy opracowano jakiegokolwiek mapy ryzyka przedstawiające oczekiwany rozkład przestrzenny kluczowych ryzyk wykrytych na etapie identyfikacji i analizy (pyt. 3, pyt. 4 i pyt. 5). Jeżeli tak, proszę w stosownych przypadkach przedstawić te mapy.

Rozkład ryzyk różni się w całym państwie ze względu na różnice w zakresie występowania ryzyka, ekspozycji ludzi i zasobów oraz nierównomiernego narażenia. Mapy ryzyka stanowią użyteczne narzędzie do identyfikowania w całym państwie obszarów, na których występuje największe ryzyko. Można opracować różne rodzaje map w zależności od potrzeb określonych na poziomie krajowym lub odpowiednim niższym poziomie: proste mapy kluczowych ryzyk, w tym kluczowych ryzyk mających skutki transgraniczne; kluczowych mało prawdopodobnych ryzyk o poważnych skutkach oraz – w stosownych przypadkach – przyszłych ryzyk lub pojawiających się rodzajów ryzyka. Ponadto można opracować mapy strat, aby wskazać miejsca, w których ewentualne straty w przypadku określonego ryzyka byłyby potencjalnie wyższe, biorąc pod uwagę rozkład ekspozycji i narażenia na ryzyko itp.

Najlepiej, aby poszczególne kluczowe ryzyka zostały przedstawione na osobnych mapach lub tematycznych mapach ryzyka (np. skategoryzowanych według kluczowych ryzyk mających skutki transgraniczne; przyszłych ryzyk lub pojawiających się rodzajów ryzyka oraz kluczowych mało prawdopodobnych ryzyk o poważnych skutkach). W miarę możliwości mogą one przedstawiać rozkład przestrzenny narażenia i ekspozycji na szkodę, oznaczony jako bardzo wysoki, wysoki, średni, niski i bardzo niski poziom ryzyka.

Te mapy ryzyka mogą przedstawiać rozkład przestrzenny wszystkich istotnych aspektów wymagających ochrony na poziomie krajowym lub regionalnym, takich jak: ludność, kluczowa infrastruktura, w tym infrastruktura wodna, elektroenergetyczna, gazowa i naftowa; transport i dystrybucja; telekomunikacja; rolnictwo; usługi finansowe i usługi bezpieczeństwa; szpitale; szkoły; obszary i siedliska chronione pod względem środowiskowym (obszary Natura 2000, chronione obszary morskie, parki narodowe, lasy, różnorodność biologiczna środowiska morskiego i lądowego, dorzecza); zasoby dziedzictwa kulturowego (stanowiska archeologiczne, pomniki, parki itp.); oraz inne znaczące działalności gospodarcze (fabryki, przedsiębiorstwa, zakłady energetyczne, produkcja rolna, hodowla, obszary i przedsiębiorstwa turystyczne) itp.

Informacje takie można zgromadzić, korzystając z systemów informacji geograficznej (GIS) lub platform internetowych. Jeżeli istnieją, w stosownych przypadkach proszę podać odpowiedni link.

Pyt. 7. Monitorowanie i dokonywanie przeglądu oceny ryzyka

Proszę opisać obowiązujący system monitorowania i dokonywania przeglądu oceny ryzyka w taki sposób, aby uwzględnić najnowsze zmiany.

W ramach procesu zarządzania ryzykiem związanym z klęskami lub katastrofami należy regularnie monitorować ryzyka i dokonywać ich przeglądu w celu zweryfikowania, czy:

- założenia dotyczące ryzyk są nadal słuszne (w tym dane wejściowe),
- założenia, na których opiera się ocena ryzyka, w tym kontekst zewnętrzny i wewnętrzny, są nadal słuszne,
- osiągnięte są oczekiwane wyniki,
- wyniki oceny ryzyka są zgodne z rzeczywistymi doświadczeniami,
- techniki oceny ryzyka są właściwie stosowane,
- postępowanie z ryzykiem (wykonawcze środki zapobiegania ryzyku i zapewniania gotowości) jest skuteczne.

Pyt. 8. Przekazywanie wyników oceny ryzyka

Proszę opisać proces przekazywania i rozpowszechniania wyników krajowej oceny ryzyka. Proszę pokrótce przedstawić, w jaki sposób wyniki oceny ryzyka są rozpowszechniane wśród decydentów, różnych organów publicznych o zróżnicowanym zakresie obowiązków, organów na poszczególnych poziomach administracji i innych właściwych zainteresowanych stron. Proszę wskazać, czy – a jeżeli tak, to w jaki sposób – opinia publiczna jest informowana o wynikach oceny ryzyka, aby zwiększyć poziom świadomości w kwestii ryzyka w danym państwie lub regionie, lub umożliwić obywatelom podejmowanie świadomych decyzji pozwalających im skutecznie chronić się przed tym ryzykiem.

Właściwe przekazanie wyników umożliwia wykorzystanie ocen ryzyka przy podejmowaniu decyzji. Ostatecznym celem przekazywania informacji na temat ryzyka jest umożliwienie osobom zagrożonym podjęcie świadomych decyzji, aby mogły same się chronić, oraz zwiększenie ich świadomości na temat ryzyka. Przekazywanie informacji na temat ryzyka oznacza również wymianę informacji, porad i opinii między ekspertami i osobami stojącymi w obliczu zagrożenia dla ich zdrowia lub dobrostanu gospodarczego lub społecznego. Podmioty pozarządowe również polegają na odpowiednich ocenach ryzyka. Na przykład przemysł chemiczny potrzebuje zwykle informacji o ryzyku technologicznym. Ponadto wdrażanie zasady prawa do informacji – przewidzianej już w wielu krajowych i międzynarodowych przepisach ustawodawczych i wykonawczych – oznacza, że obecnie wiele procedur oceny wymaga udziału społeczeństwa. Zmiana ta spowodowała konieczność stosowania systemowego podejścia do przekazywania informacji na temat ryzyka w ramach realizacji polityki publicznej.

Część II. Ocena dotycząca zdolności zarządzania ryzykiem

2.1. Wprowadzenie

Art. 6 ust. 1 decyzji nr 1313/2013/UE stanowi: „Aby propagować skuteczne i spójne podejście do zapobiegania klęskom lub katastrofom oraz gotowość na nie poprzez wymianę niepodlegających szczególnej ochronie informacji [...], a także aby propagować wymianę najlepszych praktyk w ramach unijnego mechanizmu, państwa członkowskie: [...] b) dalej rozwijają oceny zdolności zarządzania ryzykiem na poziomie krajowym lub odpowiednim niższym poziomie”.

Państwa członkowskie wzywa się, aby oceniły – biorąc pod uwagę swoje możliwości techniczne, finansowe i administracyjne – swoją zdolność do przeprowadzenia właściwych ocen ryzyka oraz opracowania planów zarządzania ryzykiem, a także aby wdrożyły środki zapobiegania ryzyku i zapewniania gotowości.

W niniejszych wytycznych określono strukturę streszczenia przeprowadzanej przez każde państwo oceny dotyczącej zdolności zarządzania ryzykiem. Proponowana struktura nie jest wyczerpująca, a zatem konieczne będzie jej dostosowanie do potrzeb każdego państwa członkowskiego. Wykorzystanie jej należy postrzegać jako wspólny punkt wyjścia, mający wspierać wspólne zrozumienie aspektów, które powinny się znaleźć w krajowych ocenach dotyczących zdolności zarządzania ryzykiem. W streszczeniu należy skoncentrować się na kluczowych ryzykach zidentyfikowanych w części I.

2.2. Wskazówki dotyczące udzielania odpowiedzi na pytania 9–20 zawarte w szablonie (część II)

Pyt. 9. Ramy legislacyjne, proceduralne lub instytucjonalne

Proszę opisać ramy ustanowione na potrzeby procesu (procesów) oceny dotyczącej zdolności zarządzania ryzykiem. Proszę wskazać, czy ramy te bazują na akcie prawnym, planie strategicznym, planie wdrażania, czy też na innych ramach proceduralnych.

W stosownych przypadkach: proszę wskazać, jak często ocenia się zdolność zarządzania ryzykiem oraz czy oceny dotyczące zdolności zarządzania ryzykiem są wykorzystywane do celów podejmowania decyzji.

Pytanie to ma na celu wyjaśnienie kontekstu legislacyjnego, proceduralnego lub instytucjonalnego na poziomie krajowym lub odpowiednim niższym poziomie (w zależności od przypadku), który nadaje formalny charakter procesowi lub procesom przeprowadzania oceny dotyczącej zdolności zarządzania ryzykiem w odniesieniu do zapobiegania, zapewniania gotowości i reagowania. Jeżeli obowiązujące ramy legislacyjne są takie same, jak ramy opisane w odpowiedzi na pyt. 1, można odnieść się do odpowiedzi udzielonych na pyt. 1. Jeżeli odpowiedź różni się od odpowiedzi na pyt. 1, państwa członkowskie proszone są o określenie, czy proces lub procesy związane z oceną dotyczącą zdolności zarządzania ryzykiem mają podstawę prawną, czy też opierają się na planie strategicznym, planie wdrażania lub innych ramach legislacyjnych/proceduralnych oraz czy opierają się na ocenie ryzyka lub z niej wynikają.

W stosownych przypadkach: proszę wymienić wszelkie przewidywane plany mające na celu opracowanie ram legislacyjnych. Proszę wskazać, jak często ocena dotycząca zdolności zarządzania ryzykiem jest przeprowadzana na poziomie krajowym lub – w stosownych przypadkach – na niższym poziomie, lub opisać, czy takie oceny są wykorzystywane do celów podejmowania decyzji. Na przykład proszę wskazać, czy oceny uwzględniane są w procesie planowania zarządzania ryzykiem lub we wdrażaniu środków zapobiegania ryzyku i zapewniania gotowości oraz czy są one wykorzystywane jako pomoc w zrozumieniu podatności na zagrożenia w ramach oceny ryzyka.

Pyt. 10. Role i zakres odpowiedzialności właściwych organów

Proszę opisać role i zakres odpowiedzialności właściwych organów na poziomie krajowym lub odpowiednim niższym poziomie (w stosownych przypadkach), dokonując rozróżnienia między oceną ryzyka, działaniami zapobiegawczymi i przygotowawczymi, reagowaniem na klęski lub katastrofy i koncentrowaniem się na zarządzaniu zidentyfikowanymi kluczowymi ryzykami.

Proszę opisać, w jaki sposób zapewnia się koordynację horyzontalną (podejście międzysektorowe) między tymi właściwymi organami, koncentrując się na zarządzaniu zidentyfikowanymi kluczowymi ryzykami.

W odniesieniu do zidentyfikowanych kluczowych ryzyk należy wyraźnie przypisać zdolności zarządzania oraz role/zakres odpowiedzialności właściwych organów i podmiotów do każdego etapu cyklu zarządzania ryzykiem związanym z klęskami lub katastrofami (ocena, zapobieganie, zapewnianie gotowości i reagowanie). Można załączyć element graficzny w celu zwizualizowania koordynacji horyzontalnej. Proszę podać również nazwę organu, który pełni funkcję całodobowego punktu kontaktowego w sytuacjach wyjątkowych na poziomie krajowym, oraz opisać sposób zintegrowania tej funkcji w obrębie ogólnej struktury zarządzania.

Państwa członkowskie powinny wyjaśnić sposób egzekwowania wspomnianych ról i odpowiedzialności (np. za pośrednictwem prawodawstwa lub polityk proceduralnych) oraz działania podejmowane w celu zapewnienia skutecznego zarządzania (np. aby uniknąć nakładania się na siebie obszarów odpowiedzialności i występowania luk między nimi). Proszę opisać środki, jakie wdrożono w celu zapewnienia współpracy między tymi właściwymi organami na różnych etapach cyklu zarządzania ryzykiem związanym z klęskami lub katastrofami (ocena, zapobieganie, zapewnianie gotowości i reagowanie), oraz wszelkie wyciągnięte wnioski, koncentrując się na zarządzaniu kluczowymi ryzykami.

Jeżeli zarządzanie rolami i zakresem odpowiedzialności właściwych organów wymaga podejścia międzysektorowego (np. integracji przystosowania się do zmiany klimatu, pyt. 14), państwa członkowskie proszone są o uwzględnienie obowiązujących przepisów UE lub obowiązującej polityki UE (zob. załącznik).

Pyt. 11. Role właściwych zainteresowanych stron

Proszę określić, czy właściwe zainteresowane strony są informowane o przebiegu procesów zarządzania ryzykiem związanym z klęskami lub katastrofami w odniesieniu do zidentyfikowanych kluczowych ryzyk. Jeżeli tak, proszę opisać, w jaki sposób.

Zdolność zarządzania ryzykiem w coraz większym stopniu zależy od zaangażowania i współpracy różnych publicznych i prywatnych zainteresowanych stron, w tym agencji zarządzania klęskami lub katastrofami, służby zdrowia, straży pożarnej, policji, operatorów w sektorze transportu/energii elektrycznej/łączności, organizacji wolontariackich, obywateli/wolontariuszy, prywatnych właścicieli gruntów, sektora ubezpieczeń, środowiska akademickiego i instytutów badawczych, sił zbrojnych lub organizacji w innych państwach (transgraniczne zarządzanie ryzykiem związanym z klęskami lub katastrofami). W przepisach UE uznano, że „zapobieganie ryzyku związanemu z klęskami lub katastrofami oraz zarządzanie nim wiążą się z potrzebą opracowania i wdrożenia środków zarządzania ryzykiem, co obejmuje koordynację szerokiego grona podmiotów”⁽²⁵⁾.

Proszę określić, czy współpraca ta jest zapewniona w ramach procesu lub procesów przeprowadzania oceny ryzyka dotyczących zidentyfikowanych kluczowych ryzyk, procesów planowania zarządzania ryzykiem związanym z klęskami lub katastrofami oraz – w stosownych przypadkach – wdrażania środków zapobiegania ryzyku i zapewniania gotowości. Jeżeli tak, proszę opisać, w jaki sposób.

W stosownych przypadkach: proszę wskazać, w jaki sposób informowane są publiczne i prywatne zainteresowane strony i jak ustanawiana jest wymiana informacji (w tym wymiana wyciągniętych wniosków i zgromadzonych danych). Można odnieść się do odpowiedzi udzielonych na pyt. 8.

Pyt. 12. Procedury i środki na poziomie krajowym, niższym niż krajowy i lokalnym

Proszę opisać procedury przyjęte w celu zapewnienia współpracy horyzontalnej między organami na poziomie krajowym, niższym niż krajowy i lokalnym zaangażowanymi w procesy zarządzania ryzykiem związanym z klęskami lub katastrofami w odniesieniu do zidentyfikowanych kluczowych ryzyk.

Państwa członkowskie powinny wyjaśnić procedury i środki mające na celu zapewnienie współpracy horyzontalnej na poziomie krajowym, niższym niż krajowy i lokalnym dotyczącej zidentyfikowanych kluczowych ryzyk.

Niezbędne jest, aby w procesie planowania środków zapobiegania ryzyku i zapewniania gotowości określone były procedury mające stanowić pomoc w ograniczaniu ryzyka na poziomie krajowym, niższym niż krajowy i lokalnym. Jak zauważono w motywie 14 decyzji (UE) 2019/420⁽²⁶⁾ władze lokalne i regionalne mogą odegrać ważną rolę zapobiegawczą; ponadto jako pierwsze reagują one na klęskę lub katastrofę, wspierane przez ochotników. W związku z tym państwa członkowskie proszone są o podanie istniejących mechanizmów współpracy, w tym procedur podejmowania decyzji, które stanowią pomoc w określeniu hierarchii różnych rodzajów ryzyka i planów regionalnych oraz wszelkich uzgodnień finansowych dotyczących pomocy.

⁽²⁵⁾ Motyw 8 decyzji (UE) 2019/420 zmieniającej decyzję nr 1313/2013/UE.

⁽²⁶⁾ Motyw 14 decyzji (UE) 2019/420 zmieniającej decyzję nr 1313/2013/UE stanowi: „Bardzo ważną rolę w zapobieganiu klęskom lub katastrofom oraz zarządzaniu nimi odgrywają władze lokalne i regionalne, których zdolności reagowania należy odpowiednio powiązać z wszelkimi działaniami w zakresie koordynacji i rozmieszczania [...]”.

W stosownych przypadkach: proszę opisać środki zarządzania ryzykiem związanym z klęskami lub katastrofami obowiązujące w odniesieniu do zidentyfikowanych kluczowych ryzyk na różnych poziomach zarządzania. Środki te można zilustrować za pomocą tabeli przedstawiającej zidentyfikowane kluczowe ryzyka.

Pyt. 13. Procedury i środki na poziomie transgranicznym, międzyregionalnym i międzynarodowym

Proszę opisać procedury ustanowione w celu zapewnienia współpracy na poziomie transgranicznym, międzyregionalnym i międzynarodowym w obszarze zarządzania ryzykiem związanym z klęskami lub katastrofami w odniesieniu do zidentyfikowanych kluczowych ryzyk. Proszę opisać środki przyjęte w celu zapewnienia zarządzania ryzykiem związanym z klęskami lub katastrofami w odniesieniu do zidentyfikowanych kluczowych ryzyk.

W stosownych przypadkach: proszę wskazać, czy polityki zarządzania ryzykiem związanym z klęskami lub katastrofami są opracowywane w taki sposób, aby należyście uwzględnić zobowiązania międzynarodowe, takie jak ramy z Sendai dotyczące ograniczania ryzyka klęsk żywiołowych w latach 2015–2030 oraz cele zrównoważonego rozwoju wyznaczone w Agendzie na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030.

Uwzględniając współpracę międzynarodową oraz najnowszą zmianę decyzji nr 1313/2013/UE w sprawie Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności (w szczególności motyw 28 decyzji (UE) 2019/420⁽²⁷⁾), celem niniejszej sekcji jest zbadanie, czy zapewniane jest zaangażowanie na poziomie transgranicznym, międzyregionalnym i międzynarodowym oraz w jaki sposób jest ono zapewniane.

Państwa członkowskie proszone są o opisanie, czy istnieje jakakolwiek współpraca transgraniczna⁽²⁸⁾, międzyregionalna i międzynarodowa na etapie przed wystąpieniem klęski lub katastrofy, a jeżeli tak, to w jakiej formie (zapobieganie i zapewnianie gotowości). Proszę wyjaśnić, w jaki sposób zapewniana jest ta współpraca (np. za pośrednictwem protokołów ustaleń lub umów o gwarantowanym poziomie usług). Proszę również wskazać, czy istnieje jakakolwiek forma wspólnego wdrażania środków zapewniania gotowości (np. systemy wczesnego ostrzegania lub wspólne sesje szkoleniowe i ćwiczenia) w celu zapewnienia szybkiej i skutecznej reakcji na klęskę lub katastrofę w przypadku materializacji kluczowych ryzyk.

Jeżeli zarządzanie środkami zapobiegania, zapewniania gotowości i reagowania wymaga podejścia międzysektorowego (np. integracji przystosowania się do zmiany klimatu, pyt. 14), można odnieść się do obowiązujących przepisów UE (zob. załącznik).

Ramy z Sendai⁽²⁹⁾ zaaprobowane przez Zgromadzenie Ogólne ONZ to dobrowolna niewiążąca umowa, za pośrednictwem której rządy krajowe zobowiązały się do zapobiegania nowemu ryzyku oraz ograniczania istniejącego ryzyka klęsk lub katastrof poprzez zmniejszanie ekspozycji i narażenia na nie przy jednoczesnej intensyfikacji zapewniania gotowości, co ma skutkować większą ogólną odpornością. Cele zrównoważonego rozwoju⁽³⁰⁾ przyjęte w 2015 r. podczas szczytu ONZ określają 17 celów⁽³¹⁾ zrównoważonego rozwoju. Realizacja obu programów wymaga solidnych ram wskaźników służących monitorowaniu postępów w ograniczaniu ryzyka klęsk lub katastrof. Dokładniej mówiąc, istnieje 38 wskaźników do śledzenia postępów w realizacji 7 zadań wynikających z ram z Sendai; z kolei cele zrównoważonego rozwoju obejmują 17 celów i 169 zadań służących osiągnięciu zrównoważonego rozwoju.

Komisja jest zaangażowana w realizację obu programów i opracowała plany działania⁽³²⁾ oraz dokumenty otwierające debatę⁽³³⁾ w celu monitorowania postępów w osiąganiu tych celów. W stosownych przypadkach państwa członkowskie proszone są o opisanie, w jaki sposób ich polityki zarządzania ryzykiem związanym z klęskami lub katastrofami pomogą w osiągnięciu celów tych dwóch programów.

Pyt. 14. Koncentrowanie się na środkach służących przystosowaniu się do zmiany klimatu

Proszę wskazać, czy na poziomie krajowym lub odpowiednim niższym poziomie (w stosownych przypadkach) osiągnięto synergie między środkami służącymi ograniczaniu ryzyka a środkami służącymi przystosowaniu się do zmiany klimatu w odniesieniu do zidentyfikowanych kluczowych ryzyk powiązanych ze zmianą klimatu (pyt. 4). Jeżeli tak, proszę opisać, w jaki sposób.

⁽²⁷⁾ Motyw 28 decyzji (UE) 2019/420 zmieniającej decyzję nr 1313/2013/UE stanowi, że „[...] wszystkie działania powinny być spójne z międzynarodowymi zobowiązaniami, takimi jak ramy z Sendai dotyczące ograniczania ryzyka klęsk żywiołowych w latach 2015–2030 i Agenda ONZ na rzecz Zrównoważonego Rozwoju 2030”.

⁽²⁸⁾ Transgraniczne środki zapobiegania ryzyku i zapewniania gotowości mogą odnosić się do pyt. 22.

⁽²⁹⁾ Ramy z Sendai dotyczące ograniczania ryzyka klęsk żywiołowych w latach 2015–2030: https://www.preventionweb.net/files/43291_sendaiframeworkfordren.pdf.

⁽³⁰⁾ Cele zrównoważonego rozwoju: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>.

⁽³¹⁾ 17 celów zrównoważonego rozwoju to: 1. Koniec z ubóstwem; 2. Zero głodu; 3. Dobre zdrowie i jakość życia; 4. Dobra jakość edukacji; 5. Równość płci; 6. Czysta woda i warunki sanitarne; 7. Czysta i dostępna energia; 8. Wzrost gospodarczy i godna praca; 9. Innowacyjność, przemysł, infrastruktura; 10. Mniej nierówności; 11. Zrównoważone miasta i społeczności; 12. Odpowiedzialna konsumpcja i produkcja; 13. Działania w dziedzinie klimatu; 14. Życie pod wodą; 15. Życie na lądzie; 16. Pokój, sprawiedliwość i silne instytucje; 17. Partnerstwo na rzecz celów.

⁽³²⁾ Komisja Europejska, *Plan działania w zakresie ram z Sendai dotyczących ograniczania ryzyka klęsk żywiołowych w latach 2015–2030. Podejście do wszystkich polityk UE oparte na świadomości ryzyka klęsk lub katastrof*, (SWD(2016) 205 final/2).

⁽³³⁾ Komisja Europejska, Dokument otwierający debatę z 2019 r., *W kierunku zrównoważonej Europy do 2030 r.* https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/rp_sustainable_europe_30-01_en_web.pdf.

Uwzględniając najnowszą zmianę prawodawstwa w zakresie Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności, a mianowicie fakt, że „wszystkie działania powinny być spójne z międzynarodowymi zobowiązaniami, takimi jak [...] Porozumienie paryskie do Ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych (ONZ) w sprawie zmian klimatu [...]”⁽³⁴⁾, celem niniejszego pytania jest zbadanie, czy i w jaki sposób zapewniane są synergie między środkami służącymi przystosowaniu się do zmiany klimatu a krajowymi środkami zapobiegania ryzyku i zapewniania gotowości.

Wysiłki podejmowane na rzecz zapobiegania klęskom lub katastrofom związanym z klimatem można wspierać poprzez przystosowanie się do zmiany klimatu. Opłacalne środki służące przystosowaniu się do zmiany klimatu wymagają dobrej koordynacji na różnych poziomach planowania i zarządzania. Zgodnie z Ramową konwencją ONZ w sprawie zmian klimatu krajowe strategie i plany w zakresie przystosowania stanowią zalecany instrument dla polityk i działań dotyczących przystosowania. Państwa członkowskie proszone są o odniesienie się do takich strategii oraz opisanie, czy i w jaki sposób są one uwzględniane w planowaniu krajowych środków zapobiegania ryzyku klęsk lub katastrof i zapewniania gotowości, lub czy ma miejsce odwrotna sytuacja. Jeżeli zarządzanie środkami zapobiegania, zapewniania gotowości i reagowania wymaga podejścia międzysektorowego, można odnieść się do obowiązujących przepisów UE (zob. załącznik).

Pyt. 15. Koncentrowanie się na środkach ochrony infrastruktury krytycznej

Proszę wskazać, czy wdrożono środki służące ochronie infrastruktury krytycznej uznawane za istotne w kontekście utrzymania kluczowych funkcji społecznych.

W świetle najnowszej zmiany decyzji w sprawie Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności, w szczególności motywu 8 decyzji (UE) 2019/420⁽³⁵⁾ oraz art. 7 ust. 1 dyrektywy w sprawie europejskiej infrastruktury krytycznej⁽³⁶⁾, celem niniejszego pytania jest zbadanie, czy i w jaki sposób wdrażane są środki zapobiegania ryzyku i zapewniania gotowości mające na celu ochronę infrastruktury krytycznej.

Państwa członkowskie proszone są o wskazanie, czy przyjęto politykę dotyczącą infrastruktury krytycznej. Proszę określić, czy w ramach tej polityki sporządzono wykaz krajowej infrastruktury krytycznej i czy jest on regularnie poddawany przeglądowi, oraz czy zidentyfikowano potrzeby inwestycyjne w zakresie ochrony infrastruktury krytycznej. Jeżeli zarządzanie środkami zapobiegania, zapewniania gotowości i reagowania dotyczącymi infrastruktury krytycznej wymaga podejścia międzysektorowego, można odnieść się do obowiązujących przepisów UE (zob. załącznik).

Pyt. 16. Źródła finansowania

Proszę wskazać, czy budżet zapewnia możliwość elastycznego przypisywania zasobów, w przypadku gdy okazałyby się to pilnie konieczne, oraz w jakim stopniu fundusze przeznaczane na radzenie sobie ze skutkami klęsk lub katastrof ułatwiają podejmowanie działań zapobiegawczych.

Proszę opisać źródła finansowania (np. źródła na poziomie krajowym, źródła na odpowiednim niższym poziomie, źródła publiczne, źródła prywatne – uwzględniając ubezpieczenia – źródła unijne oraz inne międzynarodowe źródła finansowania) wykorzystywane do wdrażania środków priorytetowych w obszarze zarządzania ryzykiem związanym z klęskami lub katastrofami przy przeprowadzaniu oceny zidentyfikowanych kluczowych ryzyk, podejmowaniu w związku z nimi działań zapobiegawczych i przygotowawczych oraz reagowaniu na nie.

Należy wymienić różne formy wsparcia finansowego, które UE udostępnia w odniesieniu do środków zapobiegania ryzyku i zapewniania gotowości, jeżeli wsparcie takie jest wykorzystywane. Formy te obejmują środki w ramach polityki spójności, wspólną politykę rolną, program LIFE⁽³⁷⁾, Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego⁽³⁸⁾, „Horyzont 2020”⁽³⁹⁾, dotacje w ramach Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności na zapobieganie i zapewnianie gotowości obejmujące wiele państw oraz nowo wprowadzone dotacje bezpośrednie. Unijny program wspierania reform strukturalnych⁽⁴⁰⁾ również można wykorzystać do celów budowania zdolności i opracowania ram i instrumentów politycznych.

Środki finansowe powinny być dostępne i należy zapewnić możliwość szybkiego skorzystania z nich w sytuacjach wyjątkowych zidentyfikowanych w ocenie ryzyka i planowaniu dotyczącym ryzyka. Proszę opisać, w jaki sposób w procesie wdrażania rozwiązuje się kwestie związane z elastyczną alokacją zasobów (które instytucje zarządzające są zaangażowane) oraz wskazać, czy istnieją plany dotyczące podziału obciążenia finansowego (dostępność unijnego lub międzynarodowego finansowania). Strukturę zarządzania źródłami finansowania można zilustrować za pomocą elementu graficznego.

Proszę wskazać również, czy dąży się do zawarcia umów z zainteresowanymi stronami (m.in. z sektora prywatnego, ubezpieczeniowego) w celu pokrycia tych kosztów lub czy takie umowy już obowiązują. Proszę wskazać, czy istnieją jakiegokolwiek krajowe fundusze lub programy na wypadek klęski lub katastrofy (np. fundusz na wypadek sytuacji wyjątkowych, mechanizmy przenoszenia ryzyka finansowego) oraz czy – w stosownych przypadkach – są powiązane ze skutkami zmiany klimatu.

⁽³⁴⁾ Motyw 28 decyzji (UE) 2019/420 zmieniającej decyzję nr 1313/2013/UE.

⁽³⁵⁾ Motyw 8 decyzji (UE) 2019/420 zmieniającej decyzję nr 1313/2013/UE.

⁽³⁶⁾ Art. 7 ust. 1 dyrektywy Rady 2008/114/WE z dnia 8 grudnia 2008 r. w sprawie rozpoznawania i wyznaczania europejskiej infrastruktury krytycznej oraz oceny potrzeb w zakresie poprawy jej ochrony (Tekst mający znaczenie dla EOG) (Dz.U. L 345 z 23.12.2008, s 75).

⁽³⁷⁾ Program LIFE: <https://ec.europa.eu/easme/en/life>.

⁽³⁸⁾ Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego: https://ec.europa.eu/home-affairs/financing/fundings/security-and-safeguarding-liberties/internal-security-fund-police_en.

⁽³⁹⁾ Horyzont 2020: <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/h2020-section/secure-societies-%E2%80%93-protecting-freedom-and-security-europe-and-its-citizens>.

⁽⁴⁰⁾ Unijny program wspierania reform strukturalnych: https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/funding-opportunities/funding-programmes/overview-funding-programmes/structural-reform-support-programme-srsp_en.

Pyt. 17. Infrastruktura, zasoby i sprzęt

Proszę opisać działania, jakie podejmuje się w celu zapewnienia dostępu do zasobów w ilości wystarczającej do ograniczenia skutków klęsk lub katastrof i zagwarantowania szybkiego reagowania na klęski lub katastrofy związane ze zidentyfikowanymi kluczowymi ryzykami.

Proszę podać informacje na temat zdolności zapewnienia właściwej infrastruktury, zasobów i sprzętu w celu ograniczenia skutków klęsk lub katastrof i szybkiego reagowania na klęski lub katastrofy. Proszę wskazać, czy istnieją jakiegokolwiek procedury mające na celu utrzymanie zasobów w „dobrym stanie” i aktualnych (na przykład za pośrednictwem regularnej konserwacji lub inwentaryzacji zasobów) w odniesieniu do zidentyfikowanych kluczowych ryzyk.

W stosownych przypadkach: proszę wskazać również, czy zdolności zapewniania gotowości i reagowania są rozwijane w celu reagowania na poszczególne rodzaje ryzyka, czy też są one rozwijane niezależnie od ryzyka, aby reagować głównie na skutki takich rodzajów ryzyka (np. poszukiwanie i ratownictwo, ewakuacja, schronienie i hospitalizacja osób rannych i chorych).

Pyt. 18. Koncentrowanie się na gromadzeniu danych na temat strat poniesionych w związku z klęskami lub katastrofami i odpowiednich procedurach w tym zakresie

Proszę wskazać, czy ustanowiono system służący do gromadzenia danych na temat strat poniesionych w związku z klęskami lub katastrofami. Proszę opisać, w jaki sposób gromadzi się dane na temat zidentyfikowanych kluczowych ryzyk.

Dane oraz dane statystyczne są istotne dla zrozumienia skutków i kosztów klęsk lub katastrof. Policja może wykorzystać systematyczne gromadzenie danych oraz ich systematyczną analizę, aby móc podejmować świadome decyzje i pomagać tym samym w ograniczaniu ryzyka klęsk lub katastrof oraz budowaniu odporności. Bazy danych na temat strat poniesionych w związku z klęskami lub katastrofami umożliwiają osobom zarządzającym ryzykiem klęsk lub katastrof zbadanie pojawiających się schematów i tendencji dotyczących ryzyka klęsk lub katastrof na podstawie zdarzeń z przeszłości. Zrozumienie tych schematów i tendencji może pomóc w przewidywaniu przyszłych strat związanych z szeroko zakrojonymi zdarzeniami (częstymi zdarzeniami) oraz w zrozumieniu, czy zarządzanie ryzykiem związanym z klęskami lub katastrofami pozwala skutecznie ograniczać tego rodzaju ryzyko. Na poziomie europejskim Wspólne Centrum Badawcze rozpoczęło opracowywanie Centrum danych na temat ryzyka ⁽⁴¹⁾. Metody stosowane do gromadzenia danych do zbiorów danych dotyczących klęsk lub katastrof są różne, tak jak zakres geograficzny i rozdzielczość takich danych. Na poziomie międzynarodowym trwają podobne wysiłki w kontekście monitorowania wdrażania ram z Sendai ⁽⁴²⁾.

Proszę wskazać, jakie metody są opracowywane w celu zgłaszania szkód (w tym strat w ludziach) oraz czy dane gromadzone są według rodzaju ryzyka, czy klęski lub katastrofy (dotyczących gospodarki, ludzi, innych). Proszę wskazać: czy dane te są udostępniane zainteresowanym stronom i członkom społeczeństwa; czy zainteresowane strony przyczyniają się do zgłaszania szkód lub szacowania kosztów, czy szkody są regularnie lub od czasu do czasu dokumentowane i zachowywane, jakie ramy czasowe bierze się pod uwagę oraz czy zgłoszenia te są udostępniane ogółowi społeczeństwa.

Jeżeli zarządzanie danymi na temat strat poniesionych w związku z klęskami lub katastrofami, w tym spełnienie wymogów na podstawie dyrektywy ustanawiającej infrastrukturę informacji przestrzennej we Wspólnocie Europejskiej ⁽⁴³⁾, wymaga podejścia międzysektorowego, można odnieść się do obowiązujących przepisów UE (zob. załącznik).

Pyt. 19. Koncentrowanie się na sprzęcie i procedurach związanych z systemami wczesnego ostrzegania

Proszę opisać ustanowione systemy wczesnego wykrywania zagrożeń i monitorowania zidentyfikowanych kluczowych ryzyk. Proszę określić, czy metody prognozowania zostały zintegrowane z systemem.

Wczesne ostrzeganie to główny element ograniczania ryzyka klęsk lub katastrof. Odnosi się on do systematycznego gromadzenia i analizowania informacji w celu przewidywania i identyfikowania pojawiających się lub powtarzających się rodzajów ryzyka. Państwa członkowskie proszone są o opisanie ustanowionych systemów wczesnego wykrywania zagrożeń i monitorowania zidentyfikowanych kluczowych ryzyk oraz tego, czy takie systemy wykorzystują metody prognozowania.

⁽⁴¹⁾ Centrum danych na temat ryzyka: <https://drmkc.jrc.ec.europa.eu/risk-data-hub>

⁽⁴²⁾ <https://sendaimonitor.unisdr.org/>.

⁽⁴³⁾ Art. 5 ust. 1 dyrektywy 2007/2/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 marca 2007 r. ustanawiającej infrastrukturę informacji przestrzennej we Wspólnocie Europejskiej (INSPIRE) (Dz. U. L 108 z 25.4.2007, s. 1).

Zarówno na poziomie światowym, jak i europejskim istnieje kilka systemów wczesnego ostrzegania (np. Globalny system ostrzegania o klęskach lub katastrofach i koordynacji⁽⁴⁴⁾). Usługa programu Copernicus w zakresie zarządzania kryzysowego⁽⁴⁵⁾ dostarcza informacji niezbędnych do reagowania w sytuacjach wyjątkowych w związku z różnego rodzaju klęskami lub katastrofami, w tym z zagrożeniami wynikającymi ze zjawisk meteorologicznych, zagrożeniami geofizycznymi, zamierzonymi i przypadkowymi katastrofami spowodowanymi przez człowieka i innymi katastrofami humanitarnymi. Informacje te mogą być wykorzystywane również do działań w zakresie zapobiegania, zapewniania gotowości i odbudowy. Obejmują one europejski system informacji o pożarach lasów⁽⁴⁶⁾, europejski system informowania o powodziach⁽⁴⁷⁾ i Europejskie Obserwatorium ds. Susz⁽⁴⁸⁾. Od niedawna system wczesnego ostrzegania o zagrożeniach radiologicznych Unii Europejskiej (ECURIE)⁽⁴⁹⁾ zapewnia wczesne powiadamianie i wymianę informacji w przypadku zagrożenia radiologicznego lub jądrowego.

Państwa członkowskie proszone są o określenie, czy krajowe systemy wczesnego ostrzegania są połączone z systemami wczesnego ostrzegania dostępnymi na szczeblu europejskim i światowym, a jeśli tak, to w jaki sposób. Proszę również określić, czy – a jeśli tak, to w jaki sposób – ustanawia się połączenia wśród departamentów monitorowania meteorologicznego i sejsmicznego, zarówno na szczeblu krajowym, jak i regionalnym (jeśli są one dostępne), oraz wskazać najważniejsze krajowe podmioty i instytucje akademickie, które konsekwentnie śledzą klęski lub katastrofy. Można odnieść się do odpowiedzi udzielonej na pyt. 18.

Jeśli zarządzanie środkami zapobiegania, zapewniania gotowości i reagowania w odniesieniu do systemów wczesnego ostrzegania wymaga podejścia międzysektorowego (np. systemy wczesnego ostrzegania w odniesieniu do transgranicznych zagrożeń zdrowia⁽⁵⁰⁾, dyrektywa powodziowa⁽⁵¹⁾), można odnieść się do obowiązujących przepisów UE (zob. załącznik).

Pyt. 20. Informacje na temat ryzyka i ich przekazywanie w celu zwiększenia świadomości publicznej

Proszę opisać, w jaki sposób opinia publiczna jest informowana o działaniach, jakie należy podjąć w obliczu ryzyka. Proszę wskazać na przykład, czy opracowano strategię służącą edukowaniu społeczeństwa i zwiększaniu świadomości publicznej. Proszę wskazać, czy i w jaki sposób grupy docelowe są angażowane w proces opracowywania środków zapobiegania ryzyku i zapewniania gotowości oraz w proces wdrażania informacji na temat ryzyka i podejmowania działań komunikacyjnych.

Obywatele powinni być zaangażowani we wdrażanie środków zapobiegania ryzyku i zapewniania gotowości w dwóch obszarach priorytetowych: edukacja na temat ryzyka oraz świadomość społeczna i informacja publiczna, w tym poprawna interpretacja sygnałów ostrzegawczych i podejmowanie odpowiednich działań w celu zmniejszenia narażenia i ekspozycji na ryzyko, oraz ochrona samego siebie. „Postępy w zwiększaniu świadomości i stopnia gotowości społeczeństwa w odniesieniu do klęsk i katastrof – mierzone poziomem świadomości obywateli Unii co do ryzyk występujących w ich regionie”⁽⁵²⁾ stanowią wskaźnik do stosowania w monitorowaniu, ocenianiu i dokonywaniu przeglądu wdrażania decyzji nr 1313/2013/UE.

Zarządzanie złożonymi rodzajami ryzyka wymaga skutecznych systemów informacyjnych i komunikacyjnych służących wdrażaniu środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości, tak aby uwzględnić potrzeby poszczególnych społeczności oraz konkretne potrzeby grup szczególnie wrażliwych (takich jak grupy o różnym pochodzeniu kulturowym, zapleczu społecznym lub wykształceniu). Środki komunikacji masowej (radio, telewizja), media alternatywne i kampanie w zakresie świadomości publicznej i kształcenia mogą być skuteczne w podnoszeniu świadomości społeczeństwa na temat zagrożeń.

Państwa członkowskie są proszone o określenie, czy istnieją przepisy i procedury zapewniające wymianę informacji i komunikację z decydentami, właściwymi zainteresowanymi stronami, obywatelami, w tym konkretnymi grupami szczególnie wrażliwymi, oraz ich szkolenia w celu zwiększenia świadomości społeczeństwa na temat kluczowych ryzyk za pośrednictwem różnych mediów (np. mediów społecznościowych itp.). Można odnieść się do odpowiedzi udzielonej na pyt. 9. Proszę również opisać, w jaki sposób obywatele są informowani przed klęską lub katastrofą, w jej trakcie i po jej wystąpieniu oraz czy opracowano jakiegokolwiek dobre praktyki.

System „wczesnego ostrzegania” musi dostarczać aktualnych i skutecznych informacji w celu złagodzenia wpływu klęski lub katastrofy na ludność. Komunikaty i sygnały ostrzegawcze dla społeczeństwa muszą być skuteczne. Proszę opisać, jakie działania są podejmowane w celu upewnienia się, że społeczności objęte ryzykiem rozumieją sygnały wczesnego ostrzegania oraz że są świadome działań, jakie muszą podjąć, aby się chronić. Na obszarach wysokiego ryzyka powinny odbywać się regularne ćwiczenia w celu zapewnienia stałego stanu gotowości. Proszę opisać istniejące właściwe środki.

⁽⁴⁴⁾ Globalny system ostrzegania o katastrofach i koordynacji: <http://www.gdacs.org>.

⁽⁴⁵⁾ Usługa programu Copernicus w zakresie zarządzania kryzysowego: <https://emergency.copernicus.eu/>.

⁽⁴⁶⁾ Europejski system informacji o pożarach lasów: http://effis.jrc.ec.europa.eu/static/effis_current_situation/public/index.html.

⁽⁴⁷⁾ Europejski system informowania o powodziach: <https://www.efas.eu>.

⁽⁴⁸⁾ Europejskie Obserwatorium ds. Susz: <http://edo.jrc.ec.europa.eu/edov2/php/index.php?id=1000>.

⁽⁴⁹⁾ Ogólnym celem platformy (<https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/european-radiological-data-exchange-platform>) jest powiadamianie i informowanie właściwych organów i ogółu społeczeństwa na wczesnym etapie wypadku na dużą skalę obejmującego uwolnienie substancji radioaktywnych do atmosfery tak wcześnie i szeroko, jak to możliwe.

⁽⁵⁰⁾ Art. 8 ust. 1 decyzji nr 1082/2013/UE.

⁽⁵¹⁾ Art. 7 ust. 3 dyrektywy 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim (Tekst mający znaczenie dla EOG) (Dz.U. L 288 z 6.11.2007, s. 27).

⁽⁵²⁾ Art. 3 ust. 2 lit. d) decyzji nr 1313/2013/UE.

Część III. Priorytetowe środki zapobiegania ryzyku i zapewniania gotowości odnoszące się do kluczowych ryzyk mających skutek transgraniczny oraz, w stosownych przypadkach, do mało prawdopodobnego ryzyka o poważnych skutkach

3.1. Wprowadzenie

W celu zarządzania ryzykiem określonym za pośrednictwem oceny ryzyka przeprowadzonej na poziomie krajowym lub odpowiednim niższym poziomie planowane i wdrażane są różne środki zapobiegania ryzyku i zapewniania gotowości. W związku z tym, że ryzyko nie kończy się na granicach, do zwiększania odporności w całej Europie konieczne jest transgraniczne zarządzanie ryzykiem związanym z klęskami lub katastrofami.

Opisy priorytetowych środków zapobiegania ryzyku i zapewniania gotowości odnoszących się do kluczowych ryzyk mających skutek transgraniczny nie powinny ograniczać się do środków wdrażanych i planowanych przez organy ochrony ludności. Proszę również uwzględnić środki priorytetowe wdrażane i planowane przez inne właściwe departamenty lub organy. Ponadto opisane środki nie powinny ograniczać się do środków wynikających ze współpracy między państwami („środki transgraniczne”), lecz powinny obejmować priorytetowe środki zapobiegania ryzyku i zapewniania gotowości wdrażane i planowane w celu przeciwdziałania ryzyku w ujęciu całościowym.

Opisy priorytetowych środków zapobiegania ryzyku i zapewniania gotowości powinny również obejmować mało prawdopodobne ryzyko o poważnych skutkach. W stosownych przypadkach państwa członkowskie zachęca się do udostępniania informacji na temat środków zapobiegania ryzyku i zapewniania gotowości w odniesieniu do tego ryzyka.

3.2. Wskazówki dotyczące udzielania odpowiedzi na pytania 21–24 zawarte w szablonie (część III)

Spośród rodzajów ryzyka określonych w części I (Ocena ryzyka) państwa członkowskie powinny wybrać te, które uważają za kluczowe ryzyka mające skutek transgraniczny. W zależności od podejścia kluczowe ryzyko można zdefiniować jako bardzo prawdopodobne ryzyko o poważnych skutkach. Termin ten można również interpretować jako oznaczający kluczowe ryzyka ocenione jako charakteryzujące się skutkami i poziomem prawdopodobieństwa, które można uznać za „nieakceptowalne” („niemożliwe do przyjęcia”), i powinno się nadawać im priorytetowe znaczenie w zakresie postępowania z ryzykiem. W przypadku niektórych państw członkowskich niektóre kluczowe ryzyka mogą zatem być „nieakceptowalne”, jeśli ich skutki oceniono jako poważne, nawet jeśli ich prawdopodobieństwo jest niskie. Przedstawione w niniejszym dokumencie wytyczne nie określają, w jaki sposób państwa członkowskie powinny interpretować pojęcie „kluczowego ryzyka”, ani w jaki sposób powinny rozwiązać kwestię ustalania priorytetów.

Zgodnie z wymogami w zakresie sprawozdawczości określonymi w art. 6 ust. 1 lit. d) proszę określić, które z tych kluczowych ryzyk mają potencjalne skutki transgraniczne. Proszę wziąć pod uwagę:

- skutki wynikające z ryzyka generowanego w sąsiednim państwie lub w sąsiednich państwach,
- skutki, które rozprzestrzeniają się na sąsiednie państwo lub państwa,
- skutki mające wpływ na co najmniej dwa państwa jednocześnie.

Pyt. 21. Kluczowe ryzyka o skutkach transgranicznych

Proszę wymienić kluczowe ryzyka mające skutki transgraniczne.

Są to ryzyka, w odniesieniu do których zostaną zgłoszone priorytetowe środki zapobiegania ryzyku i zapewniania gotowości na podstawie pyt. 3.1 w części I (Ocena ryzyka).

Pyt. 22. Priorytetowe środki zapobiegania ryzyku i zapewniania gotowości

Priorytetowe środki zapobiegania ryzyku i zapewniania gotowości można określić na podstawie oczekiwanego pozytywnego wpływu, jaki wywierają lub będą wywierać w zakresie ograniczania ryzyka (tego, w jakim stopniu są skuteczne). Priorytetowymi środkami mogą być również te, które są najbardziej pilne w odniesieniu do zapobiegania konkretnemu ryzyku. Można je rozumieć jako „środki przewodnie”. Czasem są to środki, które zostały wdrożone po szczególnie dotkliwej klęsce lub katastrofie. W jaki sposób zdefiniowano w tym kontekście „priorytetowe środki zapobiegania ryzyku i zapewniania gotowości”?

Środki zapobiegania ryzyku i zapewniania gotowości mogą być albo strukturalne, albo niestrukturalne:

- **środki strukturalne:** „środki strukturalne to wszelkie konstrukcje fizyczne mające na celu zmniejszenie lub uniknięcie możliwego wpływu zagrożeń bądź zastosowanie technik lub technologii inżynierskich w celu osiągnięcia odporności na zagrożenia oraz elastycznych struktur lub systemów”⁽³⁾. Mogą one obejmować przesiedlenie ludności, w uzasadnionych przypadkach modyfikację środowiska naturalnego (np. tarasy na zboczach), rozwiązania oparte na zasobach przyrody (np. środki związane z naturalną retencją wód) lub praktyki w zakresie gospodarki leśnej (np. przekształcanie lasów, pasy przeciwpożarowe, kontrolowane pożary);

⁽³⁾ Zgromadzenie Ogólne ONZ *Sprawozdanie otwartej międzyrządowej grupy roboczej ekspertów dotyczące wskaźników i terminologii związanej z ograniczeniem ryzyka w zakresie klęsk lub katastrof*, 2016.

- **środki niestrukuralne:** „środki niestrukuralne to środki nieobejmujące konstrukcji fizycznych, wykorzystujące wiedzę, praktykę lub porozumienie w celu zmniejszenia ryzyka związanego z klęskami lub katastrofami i ich skutków, w szczególności poprzez politykę i przepisy prawne, zwiększanie świadomości publicznej, szkolenia i kształcenie” ⁽⁵⁴⁾.

Środki mogą być albo środkami wdrażanymi, albo planowanymi:

- **środki wdrażane** oznaczają trwające środki, które obecnie zmniejszają ryzyko związane z klęskami lub katastrofami (lub mają je zmniejszać);
- **środki planowane** to środki, które na pewno zostaną wdrożone – albo dlatego, że zabezpieczono już ich finansowanie, albo dlatego, że są one częścią zatwierdzonego i wiążącego planu lub strategii. W stosownych przypadkach można je skontrastować ze środkami, które najlepiej byłoby wdrożyć w celu zmniejszenia ryzyka (ale które nie są jeszcze planowane), ale należy je od tych środków odróżnić.

W odniesieniu do niektórych ryzyk państwa członkowskie już przekazują sprawozdania dotyczące środków zapobiegania ryzyku i zapewniania gotowości w ramach różnych przepisów prawa Unii i strategii politycznych. Jeżeli w przepisach lub politykach UE ustanowiono już wymóg przekazywania sprawozdań dotyczących priorytetowych środków zapobiegania ryzyku i zapewniania gotowości odnoszących się do tego ryzyka, proszę zamieścić odniesienie do wszelkich sprawozdań, które przesłano już Komisji (zob. załącznik). Proszę odnieść się wyłącznie do dokumentów, które obejmują zarówno środki zapobiegania ryzyku, jak i zapewniania gotowości – jeśli brakuje któregokolwiek z tych elementów (lub obu), powinny one zostać uwzględnione w pyt. 22.1 lub 22.2.

Pyt. 22.1. Priorytetowe środki zapobiegania ryzyku

Proszę opisać istniejące i wszelkie planowane priorytetowe środki zapobiegania ryzyku.

W ramach tego proszę opisać w stosownych przypadkach zarówno środki strukturalne, jak i niestrukuralne (zob. wyjaśnienia powyżej).

W odniesieniu do priorytetowych środków zapobiegania ryzyku proszę w stosownych przypadkach opisać:

- odpowiedzialne za nie organy/institucje,
- harmonogram wdrażania,
- źródło lub źródła finansowania.

W stosownych przypadkach powyższe elementy można pogrupować w odniesieniu do wielu środków.

Środki zapobiegania ryzyku to środki, które zmniejszają ekspozycję i narażenie osób i aktywów na określone zagrożenie lub zagrożenia, zapobiegając w ten sposób wystąpieniu klęski lub katastrofy. W decyzji nr 1313/2013/UE zdefiniowano zapobieganie jako: „wszelkie działania służące ograniczeniu ryzyka lub łagodzeniu negatywnych następstw klęsk lub katastrof dla ludzi, środowiska naturalnego oraz mienia, w tym dziedzictwa kulturowego” ⁽⁵⁵⁾.

Przykłady środków zapobiegania ryzyku „obejmują tamy lub wały, które eliminują ryzyko powodziowe, przepisy dotyczące użytkowania gruntów, które nie pozwalają na osiedlanie się w strefach wysokiego ryzyka, projekty inżynierii sejsmicznej, które zapewniają przetrwanie i funkcjonowanie budynku o znaczeniu krytycznym w przypadku prawdopodobnego trzęsienia ziemi oraz immunizację przeciwko chorobom zwalczanym drogą szczepień” ⁽⁵⁶⁾.

Pyt. 22.2. Priorytetowe środki zapewniania gotowości

Proszę opisać istniejące i wszelkie planowane priorytetowe środki zapewniania gotowości na ryzyko.

W stosownych przypadkach proszę uwzględnić zarówno środki strukturalne, jak i niestrukuralne (zob. wyjaśnienia powyżej).

W odniesieniu do priorytetowych środków zapewniania gotowości proszę w stosownych przypadkach opisać:

- odpowiedzialne za nie organy/institucje,
- harmonogram wdrażania,
- źródło lub źródła finansowania.

W stosownych przypadkach powyższe elementy można pogrupować w odniesieniu do wielu środków.

⁽⁵⁴⁾ *Ibid.*

⁽⁵⁵⁾ Art. 4 pkt 4 decyzji 1313/2013/UE.

⁽⁵⁶⁾ Zgromadzenie Ogólne ONZ, *Sprawozdanie otwartej międzynarodowej grupy roboczej ekspertów dotyczące wskaźników i terminologii związanej z ograniczeniem ryzyka w zakresie klęsk lub katastrof*, 2016.

Środki zapewniania gotowości mają na celu budowanie zdolności potrzebnych do skutecznego zarządzania wszystkimi rodzajami sytuacji nadzwyczajnych. W decyzji nr 1313/2013/UE gotowość zdefiniowano jako: „osiągnięty w wyniku podjętych uprzednio działań stan przygotowania zasobów ludzkich i środków materialnych, struktur, społeczności i organizacji do skutecznego szybkiego reagowania na klęskę lub katastrofę”⁽⁵⁷⁾.

Środki zapewniania gotowości można rozumieć jako obejmujące elementy reagowania kryzysowego/zarządzania sytuacjami wyjątkowymi, ale nie należy ich ograniczać do samego reagowania kryzysowego/zarządzania sytuacjami wyjątkowymi. Na przykład systemy wczesnego ostrzegania oraz powiązane szkolenia i inne działania uznaje się za środki zapewniania gotowości, jednak są one wykorzystywane i obecne również w przypadku sytuacji wyjątkowych.

Jeśli jest to konieczne, proszę uwzględnić informacje w odniesieniu do większej liczby ryzyk transgranicznych poprzez skopiowanie powyższych pytań.

W stosownych przypadkach:

Pyt. 23. Mało prawdopodobne ryzyko o poważnych skutkach

Proszę wymienić wszelkie mało prawdopodobne ryzyka o poważnych skutkach.

Na podstawie rodzajów ryzyka określonych w części I (Ocena ryzyka) państwa członkowskie powinny w stosownych przypadkach określić ryzyka, które stanowią dla nich mało prawdopodobne ryzyko o poważnych skutkach. Jeśli wykorzystuje się macierz ryzyka, znajdują się one w lewym górnym rogu (małe prawdopodobieństwo i poważne skutki). Proszę wziąć również pod uwagę, że mało prawdopodobne ryzyko o poważnych skutkach nie musi koniecznie wchodzić w zakres „kluczowych ryzyk”. W stosownych przypadkach państwa członkowskie zachęca się jednak do określenia wszelkich mało prawdopodobnych ryzyk o poważnych skutkach oraz do opisania środków zapobiegania ryzyku i zapewniania gotowości mających na celu zwalczanie tego ryzyka.

Pyt. 24. Priorytetowe środki zapobiegania ryzyku i zapewniania gotowości

Proszę zapoznać się z wyjaśnieniami zawartymi w odpowiedzi na pytanie 22.

Jeśli konkretne mało prawdopodobne ryzyko o poważnych skutkach można również sklasyfikować jako kluczowe ryzyko mające skutek transgraniczny, proszę zgłosić priorytetowe środki zapobiegania ryzyku i zapewniania gotowości tylko raz, podając stosowne odniesienie.

W odniesieniu do niektórych ryzyk państwa członkowskie już przekazują sprawozdania dotyczące środków zapobiegania ryzyku i zapewniania gotowości w ramach innych przepisów UE i strategii politycznych. Jeżeli w przepisach lub politykach UE ustanowiono już wymóg przekazywania sprawozdań dotyczących priorytetowych środków zapobiegania ryzyku i zapewniania gotowości odnoszących się do tego ryzyka, można podać odniesienie do istniejących sprawozdań (zob. załącznik).

Proszę odnosić się wyłącznie do dokumentów, które obejmują zarówno środki zapobiegania ryzyku, jak i środki zapewniania gotowości – jeśli brakuje któregokolwiek z tych elementów (lub obu), powinny one zostać uwzględnione w pyt. 24.1 lub 24.2.

Pyt. 24.1. Priorytetowe środki zapobiegania ryzyku

Proszę opisać istniejące i wszelkie planowane priorytetowe środki zapobiegania ryzyku.

Proszę zapoznać się z wyjaśnieniami zawartymi w odpowiedzi na pytanie 22.1.

Pyt. 24.2. Priorytetowe środki zapewniania gotowości

Proszę opisać istniejące i wszelkie planowane priorytetowe środki zapewniania gotowości.

Proszę zapoznać się z wyjaśnieniami zawartymi w odpowiedzi na pytanie 22.2.

Jeżeli w przepisach lub politykach UE ustanowiono już wymóg przekazywania sprawozdań dotyczących priorytetowych środków zapobiegania ryzyku i zapewniania gotowości odnoszących się do tego ryzyka, wystarczy po prostu zamieścić odniesienie do ewentualnych sprawozdań, które przesłano już Komisji.

Jeśli jest to konieczne, proszę uwzględnić informacje w odniesieniu do większej liczby mało prawdopodobnych ryzyk o poważnych skutkach poprzez skopiowanie powyższych pytań.

⁽⁵⁷⁾ Art. 4 pkt 3 decyzji 1313/2013/UE.

ZAŁĄCZNIK

Niewyczerpujący wykaz ryzyk istotnych z punktu widzenia przepisów lub polityk UE**Ochrona infrastruktury krytycznej**

Dyrektywa Rady 2008/114/WE w sprawie rozpoznawania i wyznaczania europejskiej infrastruktury krytycznej oraz oceny potrzeb w zakresie poprawy jej ochrony (Tekst mający znaczenie dla EOG) (Dz.U. L 345 z 23.12.2008, s. 75).

Dodatkowy link: Infrastruktura krytyczna

Susza, zanieczyszczenie wody

Dyrektywa 2000/60/WE ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz.U. L 327 z 22.12.2000, s. 1). Wersja skonsolidowana

Dodatkowe linki:

Sprawozdania z wdrażania i plany gospodarowania wodami w dorzeczu

Niedobór wody i susze w UE

Powodzie

Dyrektywa 2007/60/WE w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim (Tekst mający znaczenie dla EOG) (Dz.U. L 288 z 6.11.2007 s. 27). Wersja skonsolidowana.

Komunikat „Ramowa dyrektywa wodna i dyrektywa powodziowa: działania na rzecz osiągnięcia dobrego stanu wód w Unii Europejskiej i ograniczenia zagrożeń powodziowych” – COM(2015) 120 final

Dodatkowy link: Sprawozdania z wdrażania i plany zarządzania ryzykiem powodziowym

Strategia leśna

Nowa strategia leśna UE na rzecz lasów i sektora leśno-drzewnego – COM(2013) 659 final

Dodatkowy link: Unijne lasy i polityki związane z lasami

Rozwój obszarów wiejskich 2014–2020: akta krajowe

Ryzyko geologiczne

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 305/2011 z dnia 9 marca 2011 r. ustanawiające zharmonizowane warunki wprowadzania do obrotu wyrobów budowlanych i uchylające dyrektywę Rady 89/106/EWG. Wersja skonsolidowana

Dodatkowy link: Eurokody

Ryzyko w zakresie zdrowia

Decyzja nr 1082/2013/UE w sprawie poważnych transgranicznych zagrożeń zdrowia oraz uchylająca decyzję nr 2119/98/WE (Tekst mający znaczenie dla EOG) (Dz.U. L 293 z 5.11.2013, s. 1). Wersja skonsolidowana.

Dodatkowe linki:

Ocena ryzyka w zakresie zdrowia publicznego; Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności ⁽¹⁾

Europejskie Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób ⁽²⁾

Choroby zwierząt i roślin

Rozporządzenie (UE) 2016/429 w sprawie przenośnych chorób zwierząt (Tekst mający znaczenie dla EOG). Wersja skonsolidowana

Dyrektywa 2005/65/WE w sprawie wzmocnienia ochrony portów (Tekst mający znaczenie dla EOG). Wersja skonsolidowana

Środki służące do kontroli/zwalczania następujących chorób:

- klasyczny pomór świń – dyrektywa Rady 2001/89/WE. Wersja skonsolidowana,
- afrykański pomór świń – dyrektywa Rady 2002/60/WE. Wersja skonsolidowana,

⁽¹⁾ W przypadku poważnego transgranicznego zagrożenia dla zdrowia objętego zakresem jego mandatu

⁽²⁾ Jeśli zagrożenie a) jest pochodzenia biologicznego i dotyczy chorób zakaźnych lub oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe oraz zakażeń związanych z opieką zdrowotną; lub b) należy do zagrożeń o nieznanym pochodzeniu.

- afrykański pomór koni – dyrektywa Rady 92/35/EWG. Wersja skonsolidowana,
- pryszczycza – dyrektywa Rady 2003/85/WE. Wersja skonsolidowana.

Dodatkowy link: Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności

Ryzyko w zakresie awarii przemysłowych

Dyrektywa 2012/18/UE w sprawie kontroli zagrożeń poważnymi awariami związanymi z substancjami niebezpiecznymi (Tekst mający znaczenie dla EOG)

Dodatkowe linki:

Polityka dotycząca awarii przemysłowych

Sprawozdanie dotyczące stosowania w państwach członkowskich dyrektywy 96/82/WE

Chemiczne, biologiczne, radiologiczne i jądrowe zagrożenia dla bezpieczeństwa

Decyzja Rady (87/600/Euratom) w sprawie wspólnotowych warunków wczesnej wymiany informacji w przypadku pogotowia radiologicznego

Plan działania na rzecz zwiększania gotowości na wypadek chemicznych, biologicznych, radiologicznych i jądrowych zagrożeń dla bezpieczeństwa – COM(2017) 610 final

Dodatkowe linki:

Polityka zabezpieczania materiałów niebezpiecznych

System wczesnego ostrzegania o zagrożeniach radiologicznych Unii Europejskiej (ECURIE)

Ryzyko jądrowe i radiologiczne

Dyrektywa Rady 2014/87/Euratom ustanawiająca wspólnotowe ramy bezpieczeństwa jądrowego obiektów jądrowych

Dyrektywa Rady 2013/59/Euratom ustanawiająca podstawowe normy bezpieczeństwa w celu ochrony przed zagrożeniami wynikającymi z narażenia na działanie promieniowania jonizującego. Wersja skonsolidowana

Bezpieczeństwo dostaw energii UE – energia elektryczna

Rozporządzenie Komisji (UE) 2017/2196 ustanawiające kodeks sieci dotyczący stanu zagrożenia i stanu odbudowy systemów elektroenergetycznych (Tekst mający znaczenie dla EOG)

Rozporządzenie (UE) 2019/941 w sprawie gotowości na wypadek zagrożeń w sektorze energii elektrycznej (Tekst mający znaczenie dla EOG)

Przegląd obowiązujących przepisów i praktyk krajowych dotyczących gotowości na wypadek zagrożeń w dziedzinie bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej

Dodatkowe linki:

Agencja ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki (ACER)

Europejska sieć operatorów systemów przesyłowych energii elektrycznej (ENTSO-E)

Bezpieczeństwo dostaw energii – gaz ziemny

Rozporządzenie (UE) 2017/1938 dotyczące środków zapewniających bezpieczeństwo dostaw gazu ziemnego (Tekst mający znaczenie dla EOG)

Dyrektywa (UE) 2016/1148 w sprawie środków na rzecz wysokiego wspólnego poziomu bezpieczeństwa sieci i systemów informatycznych na terytorium Unii

Dodatkowe linki: Zapobiegawcze plany działania i plany nadzwyczajne – 2019

Agencja ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki (ACER)

Europejska sieć operatorów systemów przesyłowych gazu (ENTSO gazu)

Bezpieczeństwo złóż ropy naftowej i gazu ziemnego na obszarach morskich

Dyrektywa 2013/30/UE w sprawie bezpieczeństwa działalności związanej ze złożami ropy naftowej i gazu ziemnego na obszarach morskich oraz zmiany dyrektywy 2004/35/WE (Tekst mający znaczenie dla EOG) (Dz.U. L 178 z 28.6.2013, s. 66).

Dodatkowy link: Ocena skutków i przeglądy

Strategia morską

Plan działania w ramach strategii UE w zakresie bezpieczeństwa morskigo

Dyrektywa 2014/89/UE ustanawiająca ramy planowania przestrzennego obszarów morskich

Dodatkowy link: Przegląd morskigo planowania przestrzennego

Ryzyko związane z bezpieczeństwem

Komunikat „Realizacja Europejskiej agendy bezpieczeństwa w celu zwalczania terroryzmu i utorowania drogi ku rzeczywistej i skutecznej unii bezpieczeństwa” – COM(2016) 230 final

Wspólne ramy dotyczące przeciwdziałania zagrożeniom hybrydowym: odpowiedź Unii Europejskiej – JOIN(2016) 18 final

Plan działania na rzecz wspierania ochrony przestrzeni publicznej – COM(2017) 612 final

Dodatkowe linki:

Europejska agenda bezpieczeństwa

Sprawozdanie dotyczące sytuacji i tendencji w dziedzinie terroryzmu w UE (2018)

Agencja: Europol

Cyberbezpieczeństwo

Odporność, prewencja i obrona: budowa solidnego bezpieczeństwa cybernetycznego Unii Europejskiej (JOIN(2017) 450 final)

Dwa wnioski ustawodawcze mające na celu poprawę transgranicznego dostępu do elektronicznych materiałów dowodowych:

- Wniosek dotyczący rozporządzenia w sprawie europejskiego nakazu wydania dowodów dotyczącego elektronicznego materiału dowodowego w sprawach karnych i europejskiego nakazu zabezpieczenia dowodów dotyczącego elektronicznego materiału dowodowego w sprawach karnych (COM(2018) 225 final)
- Wniosek dotyczący dyrektywy ustanawiającej zharmonizowane przepisy dotyczące mianowania przedstawicieli prawnych w celu gromadzenia dowodów na potrzeby postępowań karnych (COM(2018) 226 final)

Cyberbezpieczeństwo w sektorze energetycznym

Zalecenie Komisji (UE) 2019/553 w sprawie cyberbezpieczeństwa w sektorze energetycznym (notyfikowane jako dokument)

Ocena skutków Komisji (SWD(2018) 403 final) dotycząca ustanowienia Europejskiego Centrum Kompetencji w dziedzinie Cyberbezpieczeństwa w kwestiach Przemysłu, Technologii i Badań Naukowych oraz sieci krajowych ośrodków koordynacji

Dodatkowy link: Sprawozdanie: Zalecenia dotyczące wdrażania przepisów sektorowych w zakresie cyberbezpieczeństwa, 2019

Niewyczerpujący wykaz przekrojowych obszarów wspólnego zainteresowania w przepisach lub politykach UE

Dziedzictwo kulturowe

Ku zintegrowanemu podejściu do dziedzictwa kulturowego w Europie (COM(2014) 477 final)

Nowy europejski program na rzecz kultury (COM(2018)267 final)

Europejskie ramy na rzecz dziedzictwa kulturowego (SWD(2018) 491 final)

Dodatkowy link: Ochrona dziedzictwa kulturowego przed klęskami żywiołowymi i katastrofami spowodowanymi przez człowieka. Analiza porównawcza zarządzania ryzykiem w UE

Obszary przyrodnicze i siedliska

Dyrektywa 2001/42/WE w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko

Sprawozdanie w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko

Dyrektywa 2011/92/UE w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko (Tekst mający znaczenie dla EOG). Wersja skonsolidowana

Dyrektywa Rady 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory. Wersja skonsolidowana

Dodatkowy link: Rejestrowanie usług ekosystemowych

Przystosowanie się do zmiany klimatu

Rozporządzenie (UE) 2018/1999 w sprawie zarządzania unią energetyczną i działaniami w dziedzinie klimatu

Strategia UE w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu – COM(2013) 216 final

Sprawozdanie w sprawie wdrażania strategii UE w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu – COM(2018) 738 final

Dodatkowe linki:

Krajowe plany w zakresie energii i klimatu

Profile krajowe

Tablica wyników dotycząca gotowości do podejmowania działań przystosowawczych

Strategia w zakresie przystosowania – Proces oceny

Projekt PESETA

Sieć Natura 2000 obszarów chronionych i ścisły system ochrony gatunków

Odpowiedzialność za środowisko

Dyrektywa 2004/35/WE w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu (Dz.U. L 35 z 18.7.2013). Wersja skonsolidowana

Dodatkowy link: Odpowiedzialność za środowisko

Zielona infrastruktura

Zielona infrastruktura — zwiększanie kapitału naturalnego Europy – COM(2013) 249 final

Dodatkowe linki:

Strategia UE dotycząca zielonej infrastruktury

Usługi ekosystemowe i zielona infrastruktura

Mapowanie i ocena ekosystemów i usług ekosystemowych

Migracja

Rozporządzenie Rady (UE) 2016/369 w sprawie udzielania wsparcia w sytuacjach nadzwyczajnych na terenie Unii (Dz.U. L 70 z 16.3.2016, s. 1).

Dodatkowy link: Sprawozdanie z postępów w realizacji Europejskiego programu w zakresie migracji (COM(2019) 126 final)

Zarządzanie danymi

Dyrektywa 2007/2/WE ustanawiająca infrastrukturę informacji przestrzennej we Wspólnocie Europejskiej (INSPIRE) (Dz.U. L 108 z 25.4.2007, s. 1).

Dodatkowe linki:

Baza wiedzy INSPIRE

Specyfikacja danych w odniesieniu do stref zagrożenia naturalnego
